

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HILLA NUMMILA

Kokemuksia verkko-opetuksesta ammattikoulussa

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2022

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS	6
2.1 Tutkimuskohde ja -tavoitteet.....	6
2.2 Käsitteellinen viitekehys	7
2.3 Aiheen rajausta.....	8
2.4 Kohdeyritys	8
3 VERKKO-OPINNOT	9
3.1 Verkko-opiskelu	9
3.2 Materiaali	10
3.3 Vuorovaikutus	11
3.4 Saavutettavuus.....	12
3.5 Arviointi / palaute	13
4 VERKKO-OPINTOJEN HAASTEET JA KEHITTÄMINEN.....	15
4.1 Verkko-opintojen haasteet	15
4.2 Verkko-opintojen kehittäminen	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	20
5.1 Lähestymistapa.....	20
5.2 Aineiston hankinta ja analyysi	22
5.3 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	22
6 TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1 Verkkokurssille hakeutuminen.....	25
6.2 Tuki	26
6.3 Motivaatio	29
6.4 Laatu.....	30
6.5 Materiaalit	31
6.6 Digiosaaminen.....	32
6.7 Palaute	34
6.8 Kehityskohteet.....	35
6.9 Yhteenveto ja johtopäätökset	37
7 LOPUKSI.....	39
LÄHTEET.....	42
LIITTEET	45

Tekijä Nummila, Hilla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2022
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Kokemuksia verkko-opetuksesta ammattikoulussa		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Tiivistelmä Opinnäytetyön aiheena oli yhden ammattioppilaitoksen verkko-opetukseen liittyvien kokemusten kerääminen ja mahdollisten kehityskohteiden löytäminen. Verkko-opetusta tarkasteltiin sekä opiskelijan että opettajan näkökulmasta. Erityisinä tarkastelun kohteina oli kursseille hakeutuminen, saavutettavuus, materiaalit, yhteydenpito ja arviointi. Organisaatio on tarjonnut mahdollisuuden verkko-opiskeluun muutaman vuoden ajan, ja on tärkeä koota yhteen tähän asti kertyneitä työntekijä- ja asiakaskokemuksia. Verkossa opiskelu kasvattaa suosiotaan myös ammattikoulussa, ja palvelun laadun varmistaminen ja kehittäminen parantavat organisaation kilpailumahdollisuuksia tulevaisuudessa. Teoreettisessa osassa käytiin läpi erityisesti verkko-opetukseen liittyviä erityispiirteitä, sekä haasteita ja kehittämistä. Keräsin kokemuksia kyselylomakkeen avulla, jonka kysymykset nojasivat teoriaosuuden materiaaleihin. Vastauksista tehty tiivistelmä sekä johtopäätökset ovat käytettävissä organisaation kehitystyössä tulevaisuudessa.		
Avainsanat Verkko-opetus, ammatillinen koulutus, asiakaskokemus, työtyytyväisyys		

Author Nummila, Hilla	Type of Publication Bachelor's thesis	Date April 2022
	Number of pages 41	Language of publication: Finnish
Title of publication Experiences of e-learning in a vocational school		
Degree programme Bachelor of Business Administration		
Abstract <p>The topic of the thesis was to gather experiences related to e-learning in one vocational school, and to find possible development areas. E-learning was viewed from the perspective of both; the student and the teacher. The specific subjects of the study were application for courses, accessibility, materials, communication, and evaluation.</p> <p>The organization has provided an opportunity for e-learning for a few years, and it is important to bring together the employee and customer experiences accumulated so far. Popularity of online learning is growing in vocational schools and ensuring and developing the quality of the service will improve the organization's competitive opportunities in the future.</p> <p>The theoretical part reviewed the specifics, challenges, and development of e-learning. I gathered experiences with the help of a questionnaire. The questions were based on the materials of the theoretical part. A summary of the responses and conclusions will be available for future organizational development work.</p>		
Keywords Online teaching, vocational education and training, customer experience, work satisfaction		

1 JOHDANTO

Maailmanlaajuisen koronapandemian seurauksena verkko-opiskelu tuli osin pakotettuna eri kouluasteilla opiskelevien oppilaiden elämään. Ennen epidemiaa verkko- ja etäopetusta annettiin selvästi eniten korkeakouluissa. Reaaliaikainen etäopetus oli toisella asteella harvinaista ja verkko-opetuskin selvästi korkeakouluja vähäisempää. Verkko-oppimisympäristöt ovat kuitenkin olleet laajasti myös toisen asteen opetuksessa mukana. (Hietikko ym., 2016, s. 10–11, 23.) Verkossa suoritettavien opintojen suosio on viime vuosien aikana kasvanut. Suosioon aikuisten kohdalla saattaa vaikuttaa esimerkiksi se, että ihmiset ovat muutenkin ohjautuneet hoitamaan laajasti erilaisia asioitaan verkossa, ja yhä useampi haluaa tänä päivänä opiskella työn ohessa. Myös nuoremmat ovat kiinnostuneita suorittamaan ainakin osia opinnoistaan verkossa. Tutkimuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa olevat oppilaat kokevat saavan digitalisaatiosta monenlaisia hyötyjä. Suurimpina hyötyinä nähdään opintojen joustavuus ja tehostuminen, sekä motivaation ja oman vastuun kasvaminen. Myös vertaisoppimisen koetaan olevan helpompaa. (Brauer ym., 2018, s. 57.) Koulut pyrkivät vastaamaan lisääntyneeseen kiinnostukseen ja maailmantilanteen synnyttämään tarpeeseen, ja tarjoamaan opiskeluun houkuttelevia ja nykyaikaisia vaihtoehtoja.

Pelkkä verkkokurssien tarjoaminen ei riitä, vaan opetuksen on tarjottava suorittajilleen samanlainen mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen ja oppimiseen, kuin lähiopetuskin tarjoaa. Verkko-opetusta tarjoavat opettajat tarvitsevat itsekkin muuttuvien osaamisvaatimusten myötä koulutusta ja uudenlaista osaamista, sekä opettajuuden uudelleen määrittelyä ja ymmärtämistä (Lampelto, 2015, s. 24). Uusi tapa suorittaa työtä asettaa siis opettajille ammatillisen kehittymisen ja sopeutumisen vaatimuksia.

Opinnäytetyössäni tutkin yhden ammattikoulun verkossa annettavaa opetusta, sekä opettajan että oppilaiden näkökulmasta. Tarkoitus on katsoa, löytyykö prosessista kehittämiskohteita, jotka tarjoavat mahdollisuuden parantaa olemassa olevaa prosessia, ja lisätä molempien osapuolten tyytyväisyyttä siihen. Kohdeyritys on ammattikoulu, jossa verkkokursseja on tarjottu vuodesta 2020 lähtien.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYYS

2.1 Tutkimuskohde ja -tavoitteet

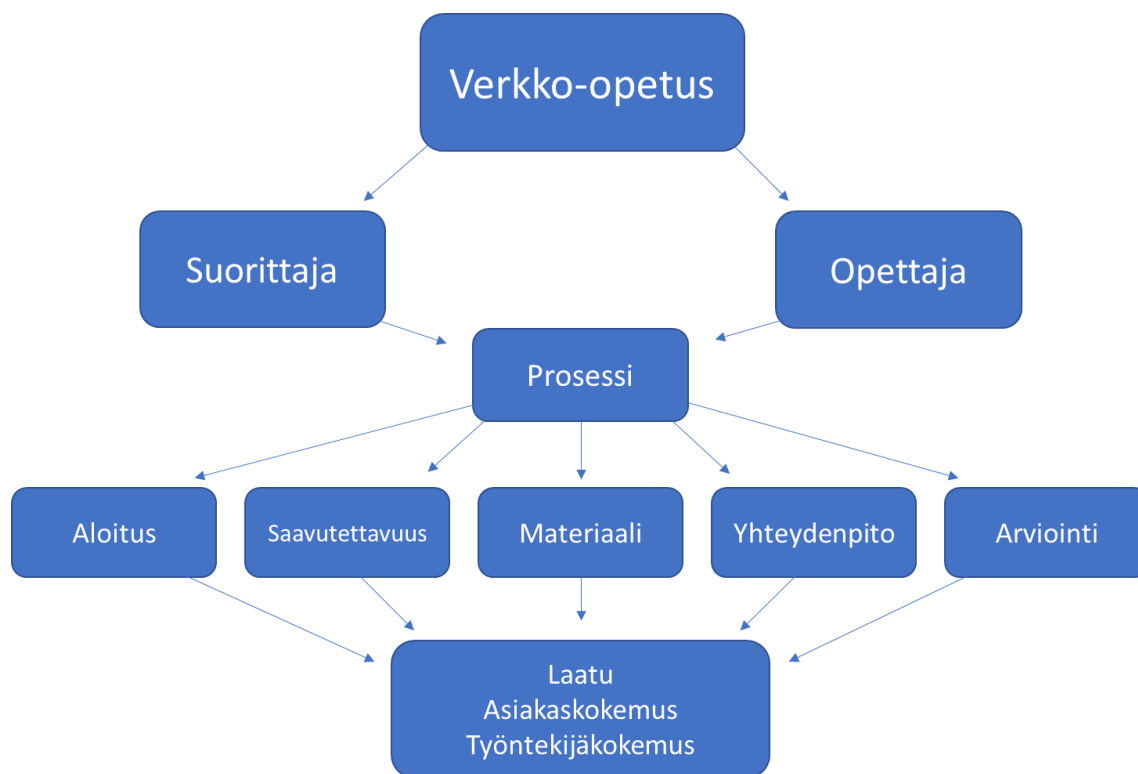
Tutkimuksessa tarkastellaan ammattikoulussa suoritettavien verkko-opintojen prosessia. Tavoitteena on kyselyn ja haastattelun kautta saada tietoa verkko-opintojen koetusta laadusta, sekä oppijoiden ja opettajan kokemuksista ja tyytyväisyydestä prosessiin. Lopputuloksena pyrin löytämään mahdollisia kehittämiskohteita, joita ratkaisemalla verkkokursseja on mahdollista sujuvoittaa ja parantaa. Vaikka opinnäytetyön tarkoitus on löytää kehittämiskohteita, sen tarkoitus ei kuitenkaan ole tarjota kehittämisehdotuksia.

Tutkimuksia digitalisaation tilasta ammatillisessa koulutuksessa on melko vähän (Brauer ym., 2018, s.13). Verkko-opiskelukokemuksiakin on tutkittu enemmän ammattikorkeakouluissa. Koulumaailma kehittyy nopeasti ympäröivän maailman vaatimusten mukana, ja verkossa suoritettavat opintojaksot yleistyvät kuitenkin vauhdilla myös ammattikoulussa. Nopeassa muutoksessa on hyvä säännöllisesti pysähtyä arvioimaan toimintaa ja mahdollisia kehitystarpeita, jotta palvelun laatu ja asiakastyytyväisyys voidaan varmistaa. Tärkeää on myös pyrkiä takaamaan työntekijöiden tyytyväisyys muutoksissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema ”Ammatillisen koulutuksen laatustrategia vuoteen 2030” (2019, s. 29) mainitsee yhdeksi tärkeäksi strategiseksi linjaukseksi asiakaslähtöisyyden toiminnan lähtökohtana. Tämän linjaus pyrkii varmistamaan, että henkilöstö, oppilaat ja sidosryhmät otetaan säännöllisesti ja aktiivisesti mukaan ammattikoulun suunnittelu- ja kehittämistyöhön mm. palautetta hyödyntämällä. Opinnäytetyössäni pyrin keräämään kyselyn ja haastattelujen avulla yhteen kokemuksia, joita on myöhemmin mahdollista käyttää verkko-opintojen kehittämiseen.

Opinnäytetyössä vastauksia etsitään mm. seuraaviin kysymyksiin: Millaisia kokemuksia osapuolilla verkko-opinnoista on? Millaisia kehittämiskohteita osapuolet prosessissa näkevät? Mitkä asiat koetaan jo nyt toimiviksi?

2.2 Käsitteellinen viitekehys

Kuva 1. Käsiteviitekehys

Kuvan 1 käsiteviitekehys kertoo tutkimuksen pääkäsitteet ja niiden yhteydet. Opin-
näytetyössä tutkitaan ammattikoulun verkko-opetusta. Sitä tutkitaan sekä opettajan
että suorittajan näkökulmasta.

Prosessissa yhtenä tarkastelun kohteena on verkko-opetukseen hakeutuminen ja yh-
teydenpito hakeutumisvaiheessa. Saavutettavuuden osalta tarkastellaan esimerkiksi
oppimisympäristön käytettävyyttä ja oppimateriaalien selkeyttä. Haastateltavilta ky-
sytään myös kokemuksia arviointiprosessista, sekä yhteydenpidon sujuvuudesta verk-
kokurssin eri vaiheissa. Tarkoituksena on tuottaa kyselyn avulla opetuksesta vastaa-
valle taholle tietoa niin verkkokurssien koetusta laadusta, asiakaskokemuksesta, kuin
työntekijäkokemuksestakin.

2.3 Aiheen raja

Verkkokurssien prosessiin kuuluu myös kaikki opettajan ennen kurssin alkua tekemä työ, mutta olen rajannut tutkimuksesta pois aineiston valmistamisen liittyvän taustatyön ja itse materiaalin tekemisen syvemmän tarkastelun. Pysin siis tarkastelemaan pääasiassa sitä osaa prosessista, jossa on mukana sekä opettaja että kurssin suorittaja.

Kohderyhmiksi on tästä syystä valikoituneet vain opettajat ja oppilaat. Verkko-opetuksen kanssa tekemisissä olevan muun henkilökunnan kokemukset on rajattu pois. Tämä koskee esimerkiksi opinto-ohjaajia ja oppilaita verkkokurssien suorittamisessa opettajan lisäksi tukevia tahoja.

Erityisen tuen oppijat ja heidän tarpeensa rajataan myös pois muilta, kuin saavutettavuuteen liittyvältä osin. Tämä aihe on myös tärkeä, ja varmasti jokaisen verkko-opetusta tekevän opettajan mielessä. Aihe ansaitsee kuitenkin perusteellisen tutkimuksen ja laajemman käsittelyn yhteydessä, jossa se saa tarvitsemansa huomion.

2.4 Kohdeyritys

Kohdeyritys on Varsinais-Suomessa toimiva koulutuskuntayhtymä, joka ylläpitää ammattiopistoa, lukiota ja oppisopimustoimistoa. Ammatillista koulutusta tarjotaan kolmessa toimipisteessä ja opiskelijoita on noin 2000. Jokaisessa toimipisteessä tarjotaan verkko-opetusta. (Novida - ammattiopisto ja lukio, 2022.) Verkkokursseja on alettu kehittää aktiivisemmin vuonna 2020. Verkkokursseja suorittaa noin 200 opiskelijaa lukuvuodessa. Määrän oletetaan kasvavan. (Kairinen, 2022.)

Kohdeyrityksen verkko-opetusta on kehitetty pääosin eKampus-hankkeen puitteissa. Hanke keskittyi vuonna 2021 mm luomaan yhtenäisiä toimintatapoja ja ohjeistusta luomalla verkkopedagogisen käsikirjan, sekä kehittämään verkko-opetusta henkilökuntaa kouluttamalla ja opiskelijoiden etäohjausta tehostamalla. (Novida - ammattiopisto ja lukio, 2020.) Tällä hetkellä verkko-opetus on koulussa osa arjen toimintaa.

3 VERKKO-OPINNOT

3.1 Verkko-opiskelu

Verkko-opiskelu tarkoittaa osallistumista opintoihin, jotka suoritetaan internetin välityksellä, yleensä koulun oppimisalustalla tai oppimisympäristössä. Opiskelu tapahtuu joko ajoitettuna tai vapaammin opiskelijan itse määrittelemän aikataulun mukaan. Verkkokurssien suorittaminen eroaa luokkatilassa pidetystä oppimistilanteesta. Esimerkiksi sisällön seuraaminen ja kokonaisuuden hahmottaminen vaativat oppilaalta enemmän. Motivaatiota ja oppimista tukevaa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta ei synny automaattisesti. Siksi kurssien olisi oltava rakenteeltaan selkeitä, osiin pilkottuja ja aktiviteeteillä rytmitettyjä. (Huhtanen, 2019, s. 11–12.)

Joustavuuden ja itsenäisyyden luoma vapaus on verkko-opintojen houkuttavuutta lisäävä tekijä. Saattaa olla kuitenkin yllättävää, miten paljon tämä vapaus vaatii oppilaalta itseohjautuvuutta ja vastuuta. Suomisen ja Nurmelan (2011, 44–45) mukaan verkko-opintojen onnistumisessa ratkaisevana tekijänä ovat opiskelijoiden itse asettamat tavoitteet ja niihin sitoutuminen, verkkokeskusteluihin aktiivisesti osallistuminen ja ryhmäytyminen, sekä suunnitelmallinen ja aktiivinen itseopiskelu.

Vaikka verkko-opetuksessa opettaja voikin jäädä oppilaalle etäisemmäksi kuin perinteisemmässä luokkaopetuksessa, on opettajan ja hänen ammatillisuutensa merkitys suorittajalle suuri. Verkkokurssien sujuvuus ja selkeys, sekä oppilaan saama palaute ja ohjaus, ovat mielestäni hyviä esimerkkejä ratkaisevista asioista, jotka mahdollistavat oppimisen ja muodostavat käyttäjäkokemuksen.

Verkkokursseja pitävien opettajien näkemys ammatillisuudesta verkko-opetuksessa voidaan tutkimuksen mukaan kiteyttää seuraaviin piirteisiin;

- Vahva ammatillinen tietämys ja kiinnostus alaa kohtaan
- Taito verkostoitua niin kollegoiden, kuin työelämätahojenkin kanssa
- Tieto- ja viestintätekniiikan tuntemus ja kiinnostus näiden kehityksestä

- Oman alan työelämän toimintakulttuurin tuntemus, jonka vuoksi opettaja osaa valita verkkokursseille juuri omalle alalleen sopivat digitaaliset esitysmuodot, verkkotyökalut, sekä työskentelymuodot.

(Kullaslahti, 2011, s. 142.)

Kohdeyrityksessä verkko-opintoja suorittaa tavallisemmin oppisopimusopiskelijat, iltapäiväopiskelijat, sekä jatkuvan haun kautta kesken vuotta opintoihin mukaan liittyneet opiskelijat. Valtaosa opiskelijoista on siis aikuisopiskelijoita. Verkossa on mahdollista suorittaa niin kaikilla aloilla yhteisiä tutkinnon osia, kuin aloittain vaihtelevia ammatillisia tutkinnon osia. Kurseille ilmoittautuminen tapahtuu sen jälkeen, kun asiasta on sovittu oman vastuupettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Kursseja on tarjolla syyslukukaudella, kevätlukukaudella ja kesällä. (Novida - ammattiopisto ja lukio, 2022.)

Kohdeyrityksen tarjoamissa verkko-opinnoissa on käytössä oppimisalusta ItsLearning ja tapaamiset käydään Teamsin kautta. Opiskelijoilla on tunnukset Office 365 ja sen sovelluksiin, sekä Wilmaan. Yhteydenpitoa voi olla myös WhatsAppin kautta. Oppilaitos tarjoaa oppilaille tukea verkko-opiskeluun mm. IT-tuen muodossa. Ammattikoulun yhteisissä tutkinnon osissa on digitaalisessa ympäristössä toimimisen kurssi, joka pyritään sijoittamaan uusien opiskelijoiden ensimmäisen lukuvuoden alkuun. Tällä pyritään varmistamaan, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisimman hyvät digitaaliset valmiudet alusta alkaen. Kohdeyritys tarjoaa tukea verkko-opiskeluihin sekä koulutiloissa että etänä, etukäteen sovittuina aikoina. (Lautaoja ym., 2022, s. 4–5.)

3.2 Materiaali

Valmisteluvaiheessa opettajan työ keskittyy oppimisen muotoiluun. Oppimismuotoilu on palvelumuotoilun sukuinen työtapa, jossa oppija on suunnittelutyön prosessin keskiössä. Oppimismuotoilulla pyritään luomaan oppijalle käyttäjälähtöinen tukirakenne, joka mahdollistaa keskittymiseen olennaiseen, eli oppimiseen. Oppimisen muotoilu ottaa pedagogisessa suunnittelussa huomioon myös erilaiset psykologiset tekijät, kuten muistin, tarkkaavaisuuden, emootiot ja motivaation, jotka mahdollistavat kurseille osallistujien mahdollisimman tehokkaan oppimisen. Verkko-oppimisen muotoilussa

tarvitaan pedagogisen osaamisen lisäksi teknologista ja sisällöllistä osaamista. Materiaalin valmistus on aikaa vievin ja kriittisin osuus kurssin onnistumista ajatellen, ja käytännössä se vaihe, jossa ensin opetustyö tapahtuu. (Marstio, 2020, s. 8, Huhtanen, 2019, s. 5, 7–8.)

Materiaalin valmistaminen saattaa opettajista alkuun tuntua huomattavasti perinteistä oppimateriaalin valmistamista suuremmalta työltä. Tehtävälomakkeiden ja materiaalin valmistaminen vie aikaa. Kerran valmistunut materiaali soveltuu kuitenkin käytettäväksi jatkossa monenlaisissa tilanteissa, niin tietokoneella kuin mobiililaitteella. (Hirvonen & Tuominen, 2021, s. 14.)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät kokevat, että digitalisaation myötä sekä koulutusmateriaalin laatu että sen jakaminen ja saavutettavuus paranevat. Tämän koetaan motivoivan oppilaita sekä oppimisen, opetuksen, että ohjauksen monipuolistumisen kautta. (Lampelto, 2015, s. 10.)

3.3 Vuorovaikutus

Verkkokursseilla oppimista tukevien pedagogisten ratkaisujen tulee aina nojata opiskelijoiden etuun. Kun opettaja kehittää opiskelijälähtöistä pedagogiikkaa, on verkkopintojen kohdalla otettava huomioon kohderyhmän lisäksi esimerkiksi toimintaympäristöön liittyvät erityispiirteet, kuten eleiden puuttuminen vuorovaikutustilanteessa. (Suominen & Nurmela, 2011, s. 28.)

Lähiopetuksessa oppija opiskelee tietyn määrän tunteja opettajan läsnä ollessa, verkko-opiskelussa opitaan ja edetään omaan tahtiin. Oppijalta vaaditaan erityisesti sitoutumista ja motivaatiota itsenäiseen opiskeluun. Näiden vahvistamisessa on verkko-opettajalla suuri merkitys. Luomalla mahdollisuuden runsaaseen vuorovaikutukseen opettajan ja kurssin suorittajien kesken, sekä hyvällä ohjauksella ja palautteen antamisella, opettaja pystyy motivoimaan ja sitouttamaan oppijaa kurssin suorittamisen aikana. (Marstio, 2020, s. 40, 45.)

Verkko-opettajan tärkeimpiä tehtäviä on haastaa kurssin suorittajia älyllisesti, ja auttaa asiantuntijuudellaan oppijaa oivaltamaan kirjatiedon ja kokemustiedon välisen yhteyden (Suominen & Nurmela, 2011, s. 5). Opettajan ei verkossa pitäisi jäädä materiaaleja alustalle siirtäväksi taustahahmoksi, vaan hänen roolinsa vuorovaikutuksen, yhteistyön ja toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeä. Lähiopetuksesta poiketen vuorovaikutustilanteet eivät painotu tiedon jakamiseen, vaan verkossa tapahtuvan oppimisprosessin käynnistämiseen ja ylläpitoon, asioiden auki selventämiseen, sekä oppimisen ohjaukseen. Näissä tilanteissa opettajalta odotetaan aloitteellisuutta, kannustamista, kuuntelemista ja palautteen antoa. Verkossa työskentelevän opettajan rooli vaihtelee tilanteen mukaan ohjaajan, tukijan, valmentajan ja opettajan välillä kurssin rakenteesta ja oppijan tarpeesta riippuen. (Suominen & Nurmela, 2011, s. 35.)

3.4 Saavutettavuus

Hyvä saavutettavuus on asiakaslähtöistä suunnittelua, jolla halutaan saattaa digitaaliset palvelut mahdollisimman monen ihmisen ulottuville. Saavutettavuus ei ole tarkoitettu pelkästään rajatulle käyttäjäryhmälle, vaan siitä on hyötyä kaikille. Arvion mukaan suomessa on noin miljoona ihmistä, jolle digipalvelujen käyttö on haastavaa erityisesti silloin, kun saavutettavuutta ei ole huomioitu. Kun verkko-opetusta suunnitellaan, on saavutettavuuden kannalta hyvä huomioida esimerkiksi henkilöt, joilla on näkö- tai kuulovamma, luki- tai oppimishäiriö, heikko suomen kielen taito, keskittymisvaikeuksia tai muistihäiriöitä. Verkkokursseille saattaa pyrkiä myös henkilöitä, jotka eivät ole tottuneet käyttämään digitaalisia palveluja, ja tarvitsee helposti ymmärrettäviä ohjeita opiskeluun oppimisalustan käytöstä lähtien. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto, 2022.)

Verkkosisällön saavutettavuudessa tärkeää on huomioida erilaiset oppijat, ja luoda erilaisilla aisteilla opiskeltavaa sisältöä. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää visuaalista materiaalia tukevaa luettavaa tekstiä. (Hovila & Johansson, 2021, s. 93.) Esimerkiksi videomuotoinen materiaali, johon on lisätty tekstitys, on hyödyllinen monille oppijoille (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto, 2022).

Saavutettavuutta voidaan määritellä WCAG eli Web Content Accessibility Guidelines -ohjeistuksen minimitason mukaan. Tällä minimitasolla halutaan varmistaa, että verkossa olevaa sisältöä pystytään käyttämään erilaisten avustavien teknologioiden kanssa, sisältö on luotu erilaisille käyttäjille heidän rajoituksistaan huolimatta ja sisältö on luettavissa eri päätelaitteilla oikein. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto, 2022.) Saavutettavuusvaatimukset eivät koske opetuksessa tilapäisesti ja rajatussa ryhmässä käytettävää opetussisältöä, mutta esimerkiksi pysyvästi käytössä olevat verkkokurssit pitäisi olla saavutettavasti toteutettuja (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto, 2022).

Vuonna 2020 ammatilliseen koulutukseen osallistujista 14 % oli vieraskielisiä (Tilastokeskus, 2021). Tämä lisää saavutettavuuden tarvetta, koska eri aisteilla opiskeltavan sisällön ja selkeällä suomen kielellä tehtyjen ohjeiden tarve kasvaa.

Kohdeorganisaatiossa saavutettavuus pyritään ottamaan huomioon monipuolisesti ja oppimateriaali pyritään tekemään saavutettavuusdirektiivin mukaisesti. Sisältö pyritään luomaan selkokielisesti. Oppimisolustalla käytettävyyttä ohjeistuksen mukaan lisätään mm. yhdenmukaisella värimaailmalla ja kurssi suositellaan aloitettavan tekstityllä videolla, joka auttaa sekä opiskelijoiden työskentelyä että opettajan ohjausta. Materiaaleissa saavutettavuus otetaan huomioon mm. käyttämällä yhdenmukaista fonttia ja riittävän suurta fonttikokoa. (Lautaoja ym., 2022, s. 5–8.)

3.5 Arviointi / palaute

Verkkokurssien opettaja voi arvioida suorittajaa kurssin aikana pienempiin osiin jaettujen tehtävien kautta (formatiivinen arviointi), ja/tai arviointi voidaan tehdä kurssin päätteeksi (summatiivinen arviointi) (Huhtanen, 2019, s. 11). Formatiivinen arviointi arvioi erityisesti oppimisprosessia, ja pyrkii tukemaan oppimista ja antamaan siitä palautetta. Myös toiselta oppijalta saatava vertaisarvio on yksi formatiivisen arvioinnin muoto. Summatiivinen arviointi annetaan usein jakson päättyessä, ja on numeromuotoinen. Numero osoittaa saavutetun osaamistason. (Opetushallitus, 2022.)

Arvioinnissa huomioon otetut asiat ohjaavat vahvasti opiskelijoiden toimintaa. Usein opintojen aikana tehdään vain arvioinnissa edellytetyt asiat. Erityisesti verkkokursseilla laajempien kokonaisuuksien jakaminen välietappeihin kannattaa. Välietapeilla opettaja voi arvioida siihen mennessä tehtyä, ja ohjata tarvittaessa opiskelua oikeaan suuntaan. (Suominen & Nurmela, 2011, s. 227.) Luokassa tapahtuvan opetuksen aikana oppilailla on mahdollista saada välitöntä palautetta esimerkiksi joko spontaanien tai suunniteltujen keskustelujen lomassa. Näillä palautteilla voidaan tukea oppilaan ajatuksia, tai korjata vääriä käsityksiä. Myös eleet ja ilmeet kertovat opettajalle, ymmärtävätkö oppilaat opetettavan asian. Koska mahdollisuus tähän ei ainakaan samassa mittakaavassa verkko-opetuksessa ole, on mielestäni säännöllinen osiin jaettu palaute oppimisen ja ymmärtämisen kannalta verkko-opetuksessa erittäin tärkeää.

Opiskelijat arvostavat yleensä monipuolista ja runsasta palautetta (Suominen & Nurmela, 2011, s. 227). Positiivisin vaikutus on palautteella, joka antaa oppilaalle tiedon tehtävistä löytyneistä virheistä, ja siitä, millainen ratkaisun prosessin olisi tullut olla. Arviointi, joka ei sisällä sanallista palautetta, voi vaikuttaa opiskeluun negatiivisesti. (Anderman & Hattie, 2013, s. 402.)

Kohdeorganisaatiossa opintoja ja opiskelumotivaatiota pyritään ohjeistuksen mukaan tukemaan opintojen aikana annettavan jatkuvan palautteen avulla. Tällä pyritään myös havaitsemaan mahdolliset tuen tarpeet ajoissa. Verkkokurssien tehtävät ja tarvittaessa myös materiaalit ovat jaettu kolmeen tasoon. Tasot on merkitty yhdellä tähdellä, kahdella tähdellä ja kolmella tähdellä. Kurssin voi suorittaa tyydyttävällä arvosanalla tekemällä yhden tähden tehtävät, kahden tähden tehtävät hyväksytysti suorittamalla saa arvosanan hyvä, ja kiitettävän arvostelun saa kolmen tähden tehtävillä. Jokainen suorittaja aloittaa kurssin suorittamisen yhden tähden tehtävillä, ja etenee sen jälkeen vaativimpiin tehtäviin. Tällä yhtenevällä kurssirakenteella ja läpinäkyvällä arvioinnilla verkko-opinnot pyritään pitämään suorittajan kannalta mahdollisimman selkeänä. (Lautaoja ym., 2022, s. 3, 7, 10.)

4 VERKKO-OPINTOJEN HAASTEET JA KEHITTÄMINEN

4.1 Verkko-opintojen haasteet

Verkko-opetuksen on arvioitu vievän jopa enemmän aikaa, kuin lähiopetuksen. Kasvokkain tapahtuvasta opetuksesta poiketen vuorovaikutus tapahtuu pääosin kahden kesken, ja asioista kommunikoidaan kirjoittamalla, joka on selvästi puhumista hitaampaa. Verkko-opetuksessa myös ohjeistuksen selkeyden ja täsmällisyyden tärkeys korostuu, ja materiaalien luominen vaatii enemmän ajatustyötä. Ajan käytön haastetta luo erityisesti opetusajan pirstaloituminen. Opiskelijat määrittelevät opiskelutahtinsa, jonka vuoksi opettajan ajankäytön hallinta on aiempaa vaikeampaa. (Suominen & Nurmela, 2011, s. 235.) Tutkimuksen mukaan toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa verkko-opetuksen ehdottomasti suurin haaste onkin ajan puute, joka vaikuttaa sekä suunnitteluun, että kehitystyöhön. Toiminnan aloittamiseen ja sen kehittämiseen annettu aika koetaan riittämättömänä. (Laitinen, 2021, s. 61–62.)

Haasteena tutkimuksen mukaan nähdään myös oman osaamisen puutteet, jotka hankaloittavat mm. materiaalin tekemistä ja päivittämistä, sekä organisaation puutteelliset verkko-opetukseen liittyvät käytännöt, jotka aiheuttavat opettajien työhön epävarmuutta, sekä tuen puuttumisen ja yksin jäämisen tunnetta. Muina haasteina koetaan oppilaiden puutteelliset opiskeluvalmiudet, sekä henkilökunnan ja oppilaiden negatiivinen suhtautuminen verkko-opiskeluun. (Laitinen, 2021, s. 61–62.) Verkko-opetusta tekevät opettajat saattavat myös kokea, että työyhteisössä verkko-opetusta ei välttämättä ymmärretä. Opettajat saavat palautetta työn välttelystä ja laiskottelustakin, koska heitä ei aina näy työpaikalla. Tämä aiheuttaa tunnetta siitä, ettei heidän teemmäänsä opetustyötä arvosteta. (Kullaslahti, 2011, s. 132–133; Laitinen, 2021, s. 62.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan nimenomaan ammattikoulussa suoritettavia verkko-opintoja. Ammattikouluissa haastetta verkko-opintoihin voi tuoda esimerkiksi osallistujien ikärakenne. Suorittajia on 16-vuotiaasta ylöspäin. ”Nuorten digitaidot -kartoitus 2021” mukaan nuorilla on digitaalisessa maailmassa usein esimerkiksi liitetiedostojen käsittelyyn ja tiedostomuotojen vaihtamiseen liittyviä teknisiä haasteita. Vanhemmat digikäyttäjät usein pitävät erilaisia Office-ohjelmiston käyttöön liittyviä

taitoja digitaalisessa maailmassa perusasioina, mutta nämä taidot eivät kuulu siihen verkkoympäristöön, jota nuoremmat käyttäjät ovat tottuneet käyttämään. Tämä saattaa aiheuttaa ongelmia juuri verkko-opinnoissa, jossa mm. tehtäviä palautetaan liitetiedostoina. (Digi- ja väestötietovirasto, 2021, s. 33–34.)

Ammatillisessa koulutuksessa kädentaidot ovat usein oleellinen osa koulutusta. Näitä ei välttämättä ole mahdollistakaan opettaa kokonaan verkossa. Vaarana onkin, että opetus siirtyy totuttua teoriapainotteisemmaksi. Ammatillisia koulutuksia järjestävät tahot kokevat, että epäilevimmin koulutuksen digitalisointiin suhtaudutaan esimerkiksi perinteisillä tekniikan aloilla, sekä metallialalla (Lampelto, 2015, s. 10, 23.) Tämä on ymmärrettävää, koska nämä ovat aloja, joilla kädentaitojen oppiminen on ammattitaidon kehittymisen kannalta avainasemassa.

Tutkimuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa olevat oppilaat kokevat haasteena opettajien eriävät toimintatavat. Viestinnässä ja opiskelussa saatetaan käyttää eri opettajien toimesta eri sovelluksia. Myös oppilaitoksen epäluotettava nettiyhteys ja digitaalisen oppimateriaalin puute nähdään haasteena. Samassa tutkimuksessa todetaan, että ammatillisen koulutuksen oppilaissa on ns. digikriittinen ryhmä, joka ei näe verkko-opiskelun millään tavalla kehittävän ammatillista osaamista. Näiden oppilaiden selkeimpänä huolena on lähiopetuksen väheneminen. (Brauer ym., 2018, s. 59–61.)

4.2 Verkko-opintojen kehittäminen

Selvityksen mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjät näkevät digitaaliset koulutuspalvelut hyvänä mahdollisuutena kohottaa niin opiskelumotivaatiota, kuin ilmapiiriä ja yhteistyötäkin. Palvelujen hyvinä puolina nähdään mahdollisuudet mm. opintojen yksilöllistämiseen, joustavaan suorittamiseen ja monenlaisten oppimistapojen huomioimiseen. (Lampelto, 2015, s. 8–9.)

Kentta ja Ruhalahti (2017, s. 19–20) ovat koostaneet SWOT-analyysin ammatillisen koulutuksen digitaalisen ohjauksen ja opetuksen nykytilasta, opettajien ja ohjaajien

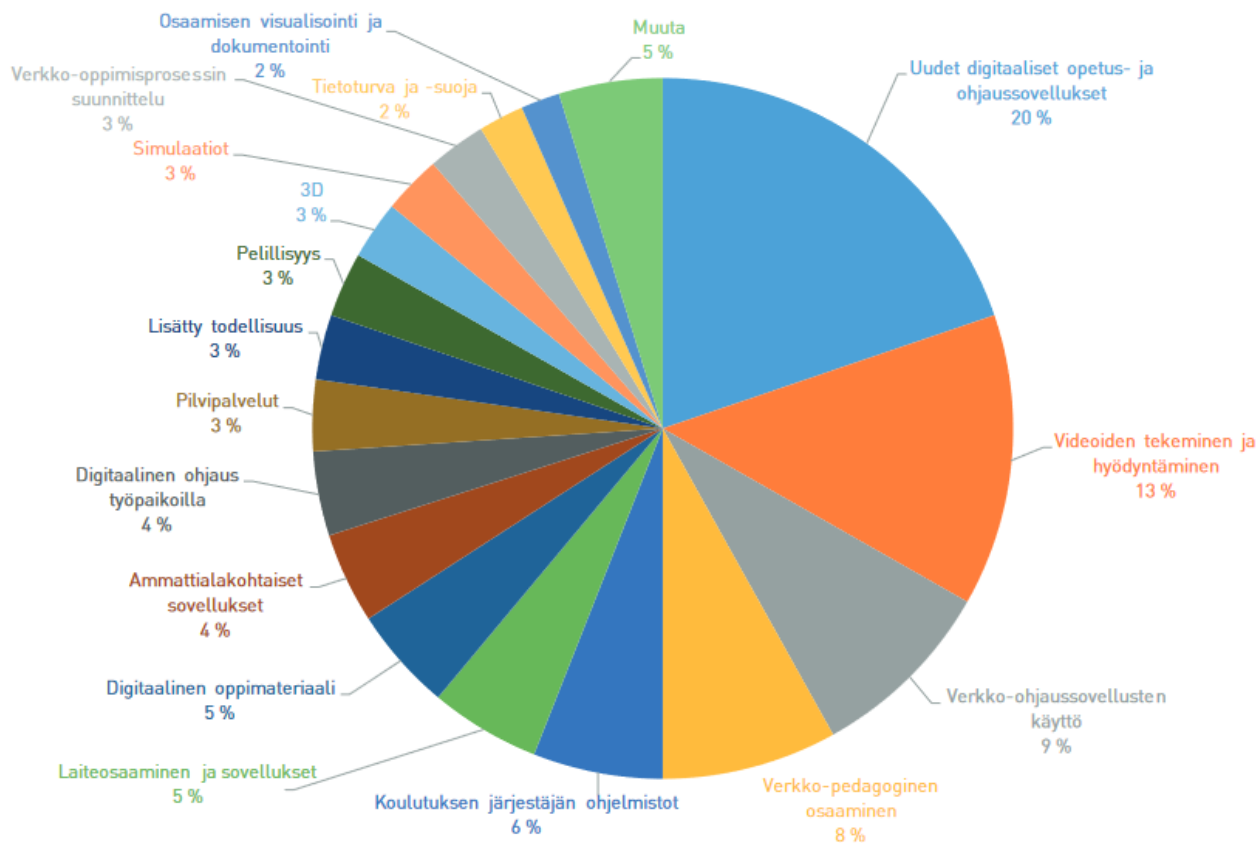
näkökulmasta katsottuna. Kyseinen analyysi ohessa Kuvio 1. Vahvuuksissa ja mahdollisuuksissa korostuu erityisesti monitasoinen joustavuus, opintojen yksilöllisyys, opettajan ja opettajuuden kehittyminen sekä verkostoituminen. Heikkouksina ja uhkina nähdään mm. niin henkilökunnan, kuin opiskelijoidenkin osaamiseen epätasaisuus, heikko laitekanta, opettajien ajankäytön haasteet, ja oppilaiden vuorovaikutustaitojen ja kädentaitojen heikkeneminen.

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • digiteknologian saavutettavuus • ei aika-, paikka- tai tilasidonnainen • mahdollistaa opiskelun välimatkoista huolimatta • oikea-aikainen ohjaus • joustavat opiskelumahdollisuudet • opettajan osaaminen kehittyy • kansainvälistyminen joustavasti • verkostoituminen • sovellukset pääosin koulutusallattomia • oppimisprosessin seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • järjestelmät, tietoverkot - ja liikenneyhteydet eivät toimi • digitaalisen oppimateriaalin puute • koulun laitekanta ei tue digitalisaatiota • opiskelijoiden heikko tai huono laitekanta • pedagogisen tuen puute • teknisen tuen puute • ohjelmistojen ja sovelluksien yhteensopimattomuus • opiskelijoiden erilaiset lähtötasot (osaaminen, kielitaito)
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> • vertaisoppiminen työyhteisössä • vertaisoppiminen oppijayhteisössä • yksilölliset opinpolut ja henkilökohtainen ohjaus • ajasta ja paikasta riippumattomuus (seinät ja luokat vähenee) • oppimisen tuki- ja apuväline • osaamisperusteisuuden tukeminen • laajemman koulutustoiminnan mahdollistuminen • tukee opettajuuden muutosta • opettajan osaaminen kehittyy 	<ul style="list-style-type: none"> • teknologian vaikeus • opettajien ja ohjaajien osaamisen epätasaisuus • liiallinen usko digitaalisuuteen • ajankäyttö ja resurssit • 24/7 tavoitettavuus • sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot vähenevät • kädentaitojen oppiminen vähenee • eteneminen laite- ja sovelluskeskeisesti • oppilaitoksen strategiset linjaukset eivät tue digitalisoitumista

Kuvio 1. SWOT-analyysi digitaalisen opetuksen ja ohjauksen nykytilasta (Kentta & Ruhalahti, 2017, s. 20).

Henkilöstön kouluttaminen ja erilaiset hankkeet nähdään koulutusten digitalisoimisen keskeisinä työvälineinä. Opetushenkilöstön asennoitumisella ja sitouttamisen onnistumisella on suunnittelutyön ja toteuttamisen kannalta suuri merkitys. Koulutusta tarvitaan mm. henkilöstön digitaalisten taitojen kehittämiseen, verkossa annettavan opetuksen pedagogiseen suunnitteluun, sekä oppimateriaalin tuottamiseen. (Lampelto, 2015, s. 29.)

Kuvio 2 näyttää, mitä kehityskohteita tutkimuksen mukaan opettajat ja ohjaajat omassa digitaalisessa osaamisessaan kokevat olevan. Suurin kehittämisen tarve koetaan olevan uusien opetus- ja ohjaussovellusten käytössä, videoiden tekemisessä ja hyödyntämisessä, sekä verkko-ohjaussovellusten käytössä.

Kuvio 2. Koetut osaamisen kehitystarpeet (Kentta & Ruhalhti, 2017, s. 20–21).

43 % ammatillisen oppilaitoksen opettajista on arvioinut tieto- ja viestintäteknologiset valmiutensa opetussuunnitelman tavoitteisiin verrattuna joko melko heikoiksi tai kohdallaiseksi. Vahvimmillaan opettajat kokevat olevan oppilaitosten perusohjelmistojen ja laitteiden, sekä yleisimpien viestimien, kuten sähköpostin ja Wilman käytössä. Verkko-oppimisympäristöjen käytössä haasteita on selvästi enemmän. (Hietikko ym., 2016, s. 14.)

Selvityksen mukaan paljon täydennyskoulutusta saaneet opettajat suhtautuvat selvästi luottavammin pärjäävänsä digitalisoituvassa toimintaympäristössään, kuin ne opettajat, joiden saama täydennyskoulutus on vähäistä. Koulutetut opettajat kokevat digitalisaation mahdollisuudet innostavana, ja hyödyntävät verkko-oppimisympäristöjä ja sähköisiä opetusmateriaaleja yleisemmin. Oppilaitoksissa, joissa täydennyskoulutusta on runsaasti, on usein tarjolla tukea myös tieto- ja viestintäteknologian pedagogiseen käyttöön. (Hietikko ym., 2016, s. 9.)

Tarjotun palvelun ammatillisen laadun kehittäminen ei mielestäni riitä, vaan palvelua on jatkuvasti kehitettävä asiakaskuntaa kuunnellen toivottuun suuntaan. Digitalisaatio on mahdollistanut palvelujen tarjoamisen entistä laajemmalle asiakaskunnalle. Asiakkaiden palvelu on vaivattomampaa, mutta vaatii asiakaskeskeisempää lähestymistapaa. Mikäli kehitystyötä tehdään näkökulmista, jotka eivät tuo asiakkaalle todellista hyötyä, eivät digitaaliset palvelut tuo lisäarvoa, jota sen käyttöönotolla on tavoiteltu. (Koivisto ym., 2019, s. 21–22.)

Koulutuksen tarjoajat kilpailevat asiakkaista siinä missä muutkin yritykset. Brändäys ja informaatioteknologian hyödyntäminen eivät enää takaa kilpailuetuja muihin palveluntarjoajiin nähden, vaan on tarjottava positiivisesti muista eroavia asiakaskokemuksia. Asiakkaat odottavat helppokäyttöisiä, räätälöityjä ja ominaisuuksiltaan ymmärrettäviä palveluja. Tämän vuoksi, mikäli yritys haluaa menestyä tulevaisuudessa, on niiden elettävä muutoksessa mukana joustavasti ja luovasti. Myös kokeilukulttuuria tarvitaan, jotta nähdään mikä omassa toimintaympäristössä toimii ja mikä ei. (Koivisto ym., 2019, s. 22–23, 28.)

Kehittämistyön kivijalkana on yhteiset auki kirjatut pelisäännöt, joilla työhön asetetaan laadullisia tavoitteita. Kohdeorganisaatiossa on julkaistu vuoden 2022 alussa verkkopedagoginen käsikirja, jolla pyritään yhtenäistämään verkkopedagogisia linjauksia ja annetaan tietoa opetusaloista, pelisäännöistä ja hyvistä käytänteistä. Organisaation verkkokurssien tärkeimmiksi linjauksiksi luetellaan:

- Verkkokurssien opiskelijälähtöinen käytettävyys, johon kuuluu yhteneväinen ja selkeä rakenne.
- Kurssien laadukas, merkityksellinen ja käytännönläheinen sisältö, jossa on huomioitu saavutettavuus, ajantasaisuus ja tietosuoja.
- Läpinäkyvyys tavoitteissa ja arvioinnissa.

(Lautaoja ym., 2022, s. 3.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Lähestymistapa

Tärkeä osa tutkimuksen prosessia on tehdä valinta siitä, miten tutkimusongelmaa lähestyy lähestymään. Lähestymistapa määrittelee mm. aineiston keräämiseen ja tulkintaan liittyvät menetelmät. Eli tapa, jolla tutkimusaineistoa kerätään, määräytyy lähestymistavan mukaan, ja vastaukset tutkimuskysymyksiin jalostetaan tästä aineistosta. Koska valinta on tärkeä, ja määrittelee tutkimuksen kulkua, täytyy tutkimusongelma olla tuttu. Tutkimuksen ongelmasta ja tavoitteista riippuen tutkimuksen toteutustavaksi voidaan valita joko kvalitatiivinen, eli laadullinen, tai kvantitatiivinen, eli määrällinen, lähestymistapa. Tutkimus voidaan myös toteuttaa näiden yhdistelmänä. Case-tutkimukset ovat esimerkkejä tutkimuksista, joissa usein yhdistetään laadullista ja määrällistä tutkimusta. (Kananen, 2015, s. 63–65, 67.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään tyypillisesti haastatteluilla, jossa avoimiin kysymyksiin saadaan useiden sanojen mittaisia vastauksia ja vapaata tekstiä. Aineiston analysointivaiheessa haastatteluilta voidaan kysyä tarkentavia lisäkysymyksiä, mikäli aineistomäärä ei ole riittävä. Laadullinen tutkimus sopii ilmiöihin, joista ei juuri

ole teorioita, ja joita halutaan ymmärtää paremmin. Yleensä silloin, kun pyritään saamaan selville ihmisten asenteita ja ajatuksia tutkittavasta asiasta, on annettava haastatelluille mahdollisuus vapaan tekstin tuottamiseen. Kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, on hyvin joustava tutkimustapa. Koska riittävän aineistomäärän kerääminen saattaa tarvita useita haastattelukierroksia, vaatii laadullinen tutkimus kirjoittajaltaan sitoutumista ja epävarmuuden sietämistä. (Kananen, 2015, s. 68–72.)

Määrällisessä tutkimuksessa tavallisempia ovat strukturoituja kysymyksiä sisältävät kyselylomakkeet, joissa vastausvaihtoehdot ovat valmiiksi annettu. Määrällisessä tutkimuksessa käytetään myös esimerkiksi erilaisia mittalaitteita, jotka antavat suorat mittaustulokset. Kyselylomakkeet ja mittaukset suunnitellaan siten, että niiden jälkeen siirrytään suoraan analysointivaiheeseen ja loppupäätelmiin. Määrälliseen tutkimukseen liitettävät strukturoidut kysymykset sopivat tutkimukseen vain, mikäli aiheesta on jo valmiina olemassa teoriaa ja tutkimuksia, ja kysymykset osataan näin ollen muotoilla oikein. Muutoin vaarana on, että kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot menevät ohi aiheesta tai ovat puutteellisia. (Kananen, 2015, s. 68–71.)

Tämä tutkimus on yhdistelmä määrällistä ja laadullista tutkimusta. Toteutin tiedon hankinnan alkuun kyselylomakkeen avulla, johon kysymykset valikoituivat pitkälti aiheeseen löytyneet teorian ja aiempien tutkimusten perusteella. Kyselylomakkeelta saatujen vastausten pohjalta tein tarkentavia lisäkysymyksiä tutkimukseen osallistuneille vapaaehtoisille. Nämä kysymykset ovat avoimempia, eikä sisällä ennakkoon annettuja vaihtoehtoja. Mielestäni määrällisen ja laadullisen tutkimuksen yhdistäminen sopii tähän tutkimukseen hyvin. Kyselylomakkeeseen voi vastata silloin, kun itsellä on siihen aikaa, ja sen avulla on tästä syystä mahdollista tavoittaa useampia henkilöitä. Tarkentavaan haastatteluun osallistuu ne, jotka haluavat antaa asialle enemmän. Pysin lomaan kyselylomakkeesta sellaisen, että siitä saa mahdollisimman paljon tietoa kerättyä, koska ei ole varmuutta siitä, haluaisiko yksikään osallistuja vastata tarkentaviin kysymyksiin.

5.2 Aineiston hankinta ja analyysi

Olen kerännyt tutkimusaineistoa kyselylomakkeella, johon tutkimukseen osallistuvat henkilöt pääsevät heille lähetetyn linkin kautta. Kyselylomakkeita on kaksi; toinen verkko-opetusta pitävälle opettajille, ja toinen verkkokursseja suorittaneille oppilaille. Kysely on jaettu aiheiden mukaan eri osioihin ja sisältää monivalintakysymyksiä ja väittämiä. Osioden aiheina on esimerkiksi verkkokursseille hakeutuminen, materiaali, vuorovaikutus verkko-opetuksessa, sekä arviointi ja palaute. Jokaisen osion jälkeen on tilaa vapaalle kommentoinnille aiheeseen liittyen. Lomakkeen lopussa on kenttä, mihin osallistuja voi jättää sähköpostiosoitteensa siinä tapauksessa, että hän on valmis osallistumaan tarkentavaan haastatteluun. Tarkentavan haastattelun kysymykset lähetetään sähköpostilla, ja niihin toivotaan vapaampaa tekstimuotoista pohdintaa. Kysymykset tarkentavaan haastatteluun valikoituu kyselylomakkeelle tulleiden vastausten perusteella.

Alkuun kokosin opettajien kyselylomakkeelta saadun informaation yhteen tiedostoon, ja analysoin vastauksia saadakseni niistä hyvän yleisvaikutelman. Tein saman oppilaille suunnatulta kyselylomakkeelta saamilleni tiedoille. Lopulta kokosin nämä kaksi materiaalia yhteen kokonaiskuvan luomista varten ja verratakseni ryhmien vastauksia ja kokemuksia toisiinsa. Valitsin tämän tavan saadakseni luotua selkeämmin auki kirjoitetun ja tiiviimmän tutkimustuloksen, jota kohdeyritys pystyy helpommin käyttämään hyödyksi.

5.3 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Kaikki tutkimukset ovat alttiita virheille, ja tästä syystä tutkimuksen luotettavuuteen tulisi kiinnittää huomiota alusta asti. Luotettavuus kärsii esimerkiksi silloin, kun tutkija pyrkii valitsemaan vain sellaista teoria-aineistoa, joka tukee hänen mielipidettään käsiteltävästä asiasta. Haastattelujen ja tiedon keruun aikana tutkimuksen tulokseen voivat vaikuttaa sekä ajankohta että tutkijan tapa esittää kysymyksiä. Tämä koskee erityisesti laadullista tutkimusta, jossa haastattelut toteutetaan usein vuorovaikutteisesti. Luotettavuuteen vaikuttaa myös haastatelluille ja kyselylomakkeeseen vastanneille esitetyt kysymykset, ja se, miten vastauksia tulkitaan. Voidaan siis sanoa, että

tutkijan oma toiminta ja hänen tekemänsä valinnat vaikuttavat työn luotettavuuteen eniten. (Kananen, 2015, s. 338–340.)

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Korkea validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkimus on onnistuttu kohdistamaan siihen asiaan / niihin asioihin, joita on ollut tarkoitus alkujaan tutkia. Korkea reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että tutkimus toistettuna toisi saman tuloksen. (Kananen, 2015, s. 343–344.)

Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuus varmistetaan mm. tarpeeksi suurella ja / tai oikein valikoidulla otannalla, sekä oikein valituilla mittareilla. Tutkimuksen validiteetti voi jäädä heikoksi esimerkiksi siitä syystä, että tutkimuksen tavoittamat henkilöt eivät todellisuudessa edusta kohderyhmää, tai kyselylomakkeessa esitetyt kysymykset eivät kysy oikeita tutkimuksen kannalta oleellisia ja kattavia asioita. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta tarkastellaan erilaisin kriteerein. Luotettavuutta arvioidaan esimerkiksi tutkimustulosten pätevyydellä ja totuudenmukaisuudella, joiden osoittaminen vaatii prosessin tarkkaa dokumentointia. Toisen ihmisen olisi siis dokumenttien perusteella tultava samaan lopputulokseen, kuin tutkimuksen tekijä. Muita tarkastelukriteerejä ovat tutkimustuloksen sovellettavuus muuhun tutkittavaan ilmiöön, tutkimustuloksen vahvistettavuus, sekä tutkimuksen saturaatio. Tutkimuksen vahvistettavuus voidaan todeta sillä, että tutkimuksen kohteena ja haastateltavana olleet henkilöt vahvistavat loppupäätelmät. Tutkimuksen saturaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on haastateltu niin montaa ihmistä, ettei uusien haastateltavien mukaan ottaminen toisi enää uutta tietoa. (Kananen, 2015, s. 348, 350, 352–355.)

Verkko-opetuksesta suomalaisissa ammattikouluissa ei tutkittua tietoa mielestäni löydy erityisen paljon, mutta kuitenkin riittävästi, jotta pystyy muodostamaan kohtalaisen hyvän kuvan siinä esiintyvistä vahvuuksista ja haasteista. Tutkimukset verkko-opetuksesta, ja esimerkiksi verkko-opetuksessa hyväksi todetut menetelmät, eivät mielestäni riitele keskenään tavalla, joka olisi synnyttänyt aiheen ympärille erilaisia suuntautumis- ja suhtautumistapoja. Näin ollen löydettävissä oleva materiaali on melko yhtenäistä, eikä siitä ole juuri poimittavissa tiettyyn mielipiteeseen tai näkökantaan no-

jautuvaa teoriaa. Toki asioiden painottamisella voi vaikuttaa kokonaisuuden luotettavuuteen. Luotettavuutta olen pyrkinyt parantamaan määrittelemällä kysymyksissä käsiteltäviä aiheita koulutuspäällikön kanssa, ja pohjaamalla teorian näihin aiheisiin. Olen pyrkinyt valitsemaan kaikki opinnäyteyössä käyttämäni lähteet luotettavuuden mukaan, ja käyttämään mahdollisimman uusia lähteitä.

Pyrin lähettämään tiedon kyselystä kaikille oppilaitoksessa verkko-opetusta antaville opettajille. Keräsin tietoa hiljattain verkkokursseja suorittaneista oppilaista ja pyrin henkilöitä pois rajaamatta lähettämään tiedon kyselystä mahdollisimman monelle oppilaille. Pyrin siis parantamaan kyselyn luotettavuutta tarjoamalla mahdollisuuden osallistua niille, jota verkko-opetus koskee. Kyselylomakkeen ja sähköpostihaastattelun avulla pyrin minimoimaan oma persoonani vaikutuksen osallistujien vastauksiin.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä kahdeksan opettajaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista opettajista on työskennellyt ammatissa 10–20 vuotta, toiseksi suurin ryhmä on yli 20 vuotta opettajana työskennelleet. Verkko-opetus on tullut osaksi työskentelyä suurimmalla osalla vastaajista vasta lähivuosina. Ainoastaan yksi vastaajista on ollut mukana verkko-opetuksessa yli 5 vuotta.

Kyselyyn vastasi kolmetoista oppilasta. Oppilaiden kohdalla suurin syy verkko-opetukseen hakeutumiseen on ilta- ja monimuoto-opintojen suorittaminen. Seuraavaksi suurin ryhmä ovat oppisopimusopiskelijat. Noin 15 % vastanneista suorittaa verkkokursseihin kesken jääneitä opintojaan. 77 % vastanneista on suorittanut useamman kuin yhden verkkokurssin. Lähes puolet yli viisi kurssia.

Kyselylomakkeessa esitettyjen monivalintakysymyksien vastaukset esitetään tässä luvussa ympyräkaavioilla. Valintaruutuja sisältävät kysymykset sekä väittämien tulokset esitetään pylväskaavioilla. Väittämiin vastattiin oman kokemuksen mukaan asteikolla

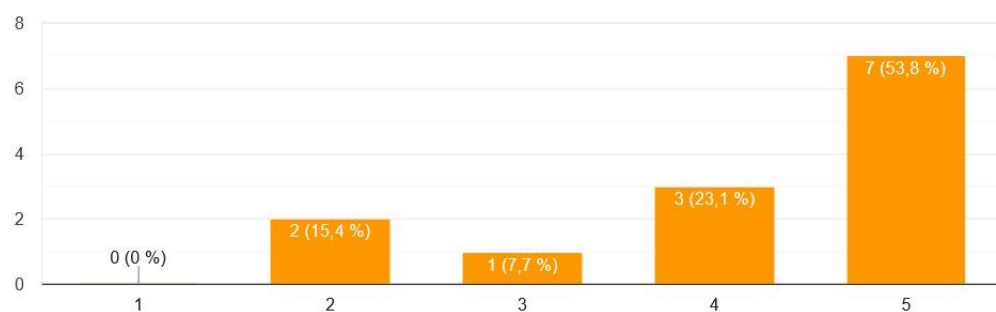
1–5. Kaikkien väittämien kohdalla asteikko on sama; 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä. Tulokseksi saadut prosenttiluvut esitetään tämän luvun tekstissä pyöristettynä lähimpään tasalukuun.

6.1 Verkkokurssille hakeutuminen

Opettajat kokevat verkko-opetukseen hakeutumisen kohtalaisen helppona ja selkeänä. Kuvio 3 näkee, että oppilaistakin suurin osa on sitä mieltä, että verkko-opintoihin hakeutumiseen oli saatavilla riittävän selkeää tietoa ja hakeminen oli helppoa.

Kurssille hakeminen oli mielestäni helppoa.

13 vastausta

Kuvio 3. Kurssille hakeminen, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Hakeutumisvaiheessa yhteydenpito vastuopettajaan on koettu kaikkein sujuvimaksi. Yhteydenpidossa opinto-ohjaajaan ja verkkokurssin opettajaan on ollut haasteita joillain oppilailla. 46 % vastanneista oli kuitenkin samaa tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että yhteydenpito opinto-ohjaajaan ja verkkokurssin opettajaan on ollut hakeutumisvaiheessa sujuvaa.

Kommenttina on mainittu, että joillain oppilailla on ollut hakeutumisvaiheessa vaikeuksia linkin toimivuuden kanssa. Koska oppilaat ovat suorittaneet useiden opettajien kursseja, niin todettiin myös, että on opettajia, joiden kanssa yhteydenpito hakeutumisvaiheessa pelaa, mutta monien tavoittaminen on vaikeaa.

6.2 Tuki

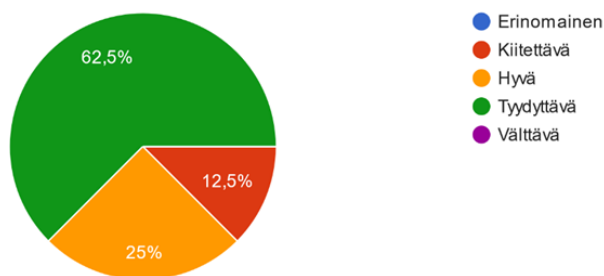
Koen, että on tärkeä käsitellä opettajien ja oppilaiden kokemuksia saamastaan tuesta heti tutkimustulosten alussa hakuprosessin käsittelyn jälkeen. Tulosten perusteella ajattelen tämän olevan molemmille ryhmille tärkeä aihe, joka saattaa vaikuttaa mielihiteeseen myös muilla käsitellyillä alueilla.

Pyysin opettajia antamaan arvosanan sekä organisaatiolta saamastaan teknisestä tuesta että pedagogiseen suunnitteluun saamastaan tuesta. Arviointiasteikkona oli käytössä perinteinen koulumaailmassakin tuttu ”Erinomainen, kiitettävä, hyvä, tyydyttävä, välttävä”.

Kuvion 4 mukaisesti 62,5 % vastanneista opettajista antaisi organisaatiolta saamansa teknisen tuen arvosanaksi tyydyttävän.

Minkä arvosanan antaisit tuelle, jonka olet organisaatioltasi saanut verkkokurssien käytännön toteutukseen liittyen (tekninen tuki)?

8 vastausta

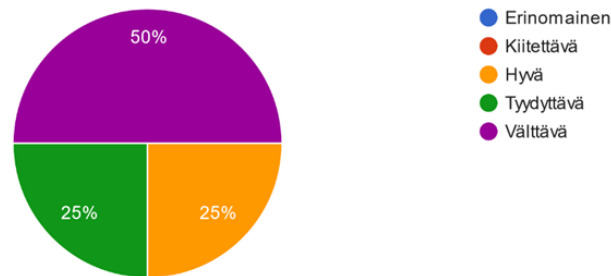
Kuvio 4. Käytännön toteutuksen tuki, opettajat.

Käytännön toteutukseen liittyvää tukea voisi kommentin mukaan parantaa esimerkiksi järjestämällä opettajille pakollista koulutusta oppimisalustan käyttöön. Tällä hetkellä koulutus on vapaaehtoista, eikä näin ollen edistä yhteisten toimintatapojen kehittämistä.

Kuviosta 5 nähdään, että puolet vastaajista kokee organisaatiolta saadun pedagogisen tuen jääneen välttävälle tasolle. Muut pedagogiseen tukeen annetut vastaukset jakaantuivat tasan tyydyttävän ja hyvän arvosanan välille.

Minkä arvosanan antaisit tuelle, jonka olet organisaatioltasi saanut verkkokurssien pedagogiseen suunnitteluun liittyen?

8 vastausta

Kuvio 5. Pedagoginen tuki, opettajat.

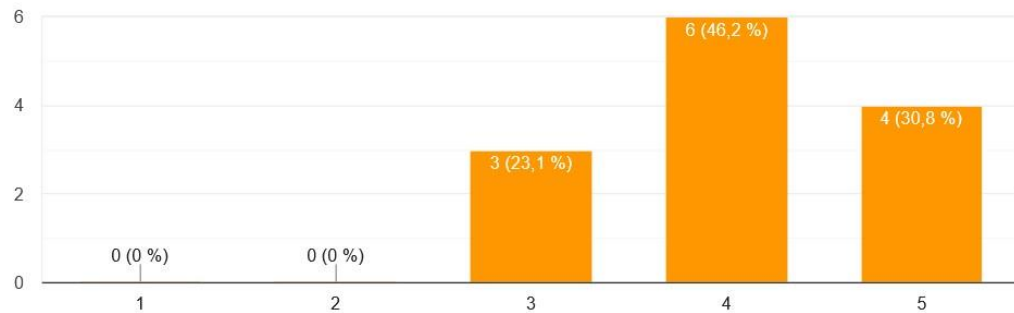
88 % vastanneista opettajista kokee verkko-opetuksen ammatillisessa koulutuksessa joko tärkeänä tai melko tärkeänä. Kuitenkin selkeästi on nähtävissä, että opettajat eivät koe saavansa verkko-opetukseen tarpeeksi resursseja. 75 % vastanneista tuntee saavansa liian vähän resursseja sekä verkko-opetuksen suunnitteluun että toteutukseen liittyviin asioihin, kuten yhteydenpitoon ja arviointiin.

Yli puolet vastanneista oppilaista on tarvinnut tukea verkko-opintojen suorittamiseen, kuten kirjautumiseen, tekniikkaan tai ohjelmistojen käyttöön. Tukea on tarvittu näiden lisäksi yleisesti verkkokurssin suorittamiseen, sekä tiettyjen aineiden opiskeluun. Tukea on saatu opettajalta, erityisopettajalta, vauhdittamosta, ammatilliselta ohjaajalta, sekä koulutuskoordinaattorilta. Opintojen suorittamiseen saatuun tukeen on oltu tyytymättäisiä, joskin välillä tuen saamiseen on mennyt aikaa.

Oppilaat kokevat voivansa kysyä opettajalta sekä lisäohjeita tehtävien tekoon, että tukea kurssin suorittamiseen. Tämä näkyy kuviossa 6.

Koin, että voin tarvittaessa pyytää opettajalta tukea kurssin suorittamiseen.

13 vastausta

Kuvio 6. Tuen pyytäminen, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Yhteydenpito verkkokurssia ohjaavaan opettajaan on 46 % mielestä ollut verkkokurssin aikana sujuvaa ja riittävää. 46 % vastanneista oppilaista oli yhteydenpidon riittävyyteen valinnut kohdan ”ei samaa eikä eri mieltä”.

Eräs oppilas kommentoi, että yhteen tiettyyn opettajaan on ollut vaikea saada yhteyttä, mutta muiden kanssa on sujunut. Toisessa kommentissa kerrotaan opettajan suoraan sanoneen, etteivät resurssit verkko-opetukseen riitä. Tämä oli oppilaan mielestä kurssi, johon hän olisi tarvinnut eniten tukea. Kolmas oppilas kommentoi, että yhdellä verkkokursseista oli suuria puutteita kurssin suorittamisen ohjeistuksessa, eikä opettajaan meinannut saada lainkaan yhteyttä. Neljännessä kommentissa mainittiin, ettei kaikkiin opettajiin saanut lainkaan yhteyttä ilmoittautumisen jälkeen. Jollain kurssilla eräs vastaajista oli kokenut olevansa ”vähempi arvoinen” kuin lähiopetuksessa olevat oppilaat.

Yleisesti oppilaille suunnatussa kyselyssä yhteydenpidon haasteet nousivat esille useaan kertaan. Tulkitseen vastauksista, että yhteydenpidossa on erityisen paljon vaihtelua. Kyselyssä kysyttiin vain yhteydenpidon sujuvuutta verkkokurssien aikana, ja koska monet vastaajista ovat suorittaneet useita kursseja verkon välityksellä, ei kysymykseen ole välttämättä antaa selkeää vastausta. Olen kuitenkin erittäin tyytyväinen siihen, että aiheesta on annettu useita kommentteja, joista kokonaiskuva tulee selkeämmin ilmi.

Kaikki kyselyyn vastanneet opettajat ovat yksimielisiä siitä, että opiskelijoiden tukeminen ja motivointi on verkko-opetuksessa haastavampaa, kuin luokkaopetuksessa. Vuorovaikutusta opettajat eivät välttämättä kuitenkaan koe erityisen kuormittavana. Ainoastaan yksi vastanneista opettajista kokee, että vuorovaikutus vie enemmän aikaa verkko-opetuksessa, kuin luokkaopetuksessa. Erään opettajan lisäämän kommentin mukaan vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä jää verkko-opetuksessa olemattomaksi, ja suurimpana ongelmana on etenkin vapaan spontaanin keskustelun pois jääminen.

Tuen antamiseen liittyen eräs kyselyyn vastannut oppilas antoi oman kehitysehdotuksensa. Hänen mielestään olisi hyvä, mikäli verkkokurssien opettajat voisivat välillä pitää ilta-aikaan esimerkiksi Teams-tunnin, johon oppilaat voisivat halutessaan liittyä kyselemään neuvoa ja tukea.

6.3 Motivaatio

Melko selkeästi on nähtävissä, että opettajat eivät pidä verkko-opetuksesta yhtä paljon, kuin luokkaopetuksesta. 63 % vastaajista oli eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä väittämän ”Pidän verkko-opetuksesta yhtä paljon, kuin luokkaopetuksesta” kanssa. 25 % oli väittämän kanssa samaa tai jokseenkin samaa mieltä.

Opettajien motivaatio verkkokurssien pitämiseen vaihtelee. Vastanneista 37,5 % koki, ettei oma motivaatio verkkokurssien suunnitteluun ja toteuttamiseen ole korkea. Yhtä suuri prosentti vastaajista koki oman motivaationsa jokseenkin korkeaksi. Kukaan ei vastannut olevansa samaa mieltä siitä, että oma motivaatio verkko-opetukseen on korkea.

Opiskelijoiden arvioidessa hyötyjä, joita he verkko-opiskelusta saavat, ylivoimaisesti tärkeimmäksi nousi opiskelujen joustavuus. 77 % vastanneista oppilaista oli valinnut tämän kohdan. Vaihtoehdot ”opinnot tuntuvat olevan enemmän omassa hallinnassa” ja ”pystyn keskittymään opintoihini paremmin” nousivat hyödyistä seuraavaksi tärkeimmiksi. 23 % vastaajista ei koe, että verkko-opinnoista on hänelle hyötyä.

62 % oppilaista kokee motivaationsa verkkokurssien suorittamiseen olevan riittävän. Sama määrä vastaajista kokee, että verkko-opetus sopii hyvin sille alalle, jota hän opiskelee. Yli puolet vastanneista oppilaista kokee saavansa verkko-opetuksesta yhtä paljon tai enemmän irti, kuin luokkaopetuksesta.

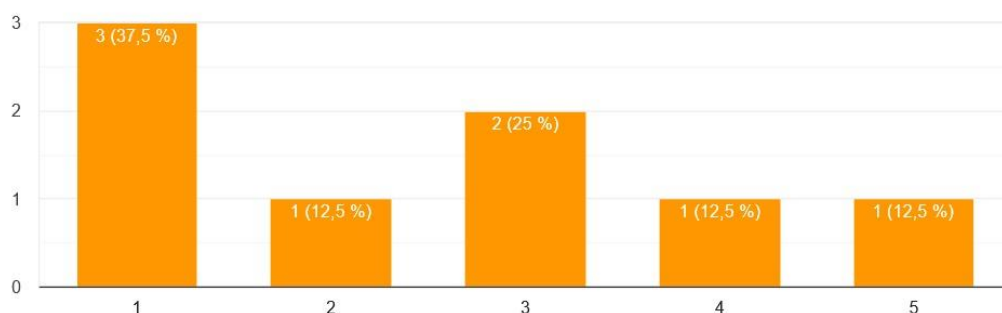
6.4 Laatu

Aiemmin mainitun tutkimuksen (Lampelto, 2015) mukaisesti myös tässä tutkimuksessa nousi esille opettajien huoli siitä, että verkko-opetus heikentää ammattiosaamista ja tekee opiskelusta liian teoriapainotteista. Puolet tutkimukseen osallistuneista opettajista kokee, että verkko-opetus heikentää opiskelijoiden ammattiosaamista ja muuttaa ammattikouluopetuksen liian teoriapainotteiseksi, ainakin jossain määrin. Molemmissa kohdissa ”ei samaa eikä eri mieltä” vaihtoehdon valitsi 38 %.

Puolet vastaajista on eri mieltä väittämän ”verkko-opetus ei heikennä ammatillisen koulutuksen laatua” kanssa. Kuvio 7 osoittaa, että puolet vastanneista opettajista myös kokee, ettei pysty tarjoamaan verkossa yhtä laadukasta opetusta, kuin luokassa tarjoaa.

Pystyn tarjoamaan verkossa yhtä laadukasta opetusta, kuin luokkaopetuksessa.

8 vastausta

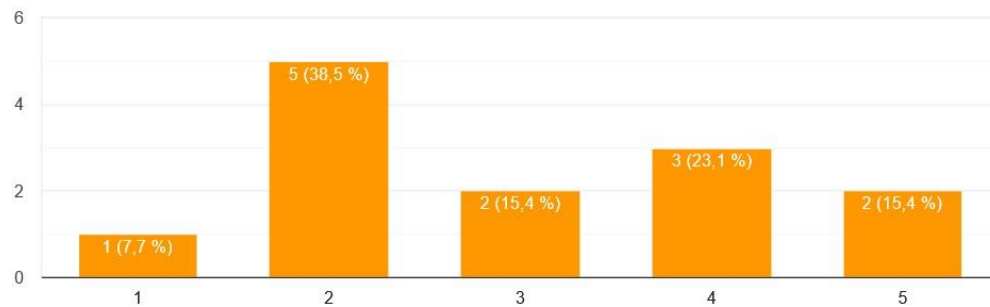
Kuvio 7. Verkko-opetuksen laatu, opettajat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Opettajan antamassa kommentissa todetaan, että merkitys opetuksen laatuun vaihtelee sen mukaan, onko opetusta vain verkossa, vai täydentääkö verkossa tapahtuva opetus luokkaopetusta. Kommentoijan mielestä laatu kärsii, kun kurssi suoritetaan kokonaan verkossa. Erityisesti silloin, kuin kyseessä ovat ammatilliset aineet.

Verkko-opetuksen laatu luokkaopetukseen verrattuna jakaa oppilaiden mielipiteitä. Kuvio 8 esittää, että 46 % vastanneista on eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä siitä, että verkko-opetus on yhtä laadukasta, kuin luokkaopetus. 39 % on asiasta samaa tai jokseenkin samaa mieltä.

Verkko-opetus on yhtä laadukasta, kuin luokassa tapahtuva opetus.

13 vastausta

Kuvio 8. Verkko-opetuksen laatu, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Kommenttina oppilas on kirjoittanut, että vaikka opettajan omakohtaiset kokemukset aiheesta jäävätkin verkko-opetuksessa pois, voi opetus olla yhtä laadukasta, mikäli materiaalit ovat laadukkaasti laadittu.

6.5 Materiaalit

Verkkomateriaalin valmistaminen on tärkeä ja monesti aikaa vievin osa verkko-opetusta. Valtaosa vastanneista opettajista oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että verkkomateriaalin valmistaminen on hänelle helppoa. 25 % vastaajista kuitenkin kokee vaikeuksia verkkomateriaalin valmistamisessa. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki opettajat ovat sitä mieltä, että vuorovaikutusta lisäävää oppimateriaalia on vaikea tehdä.

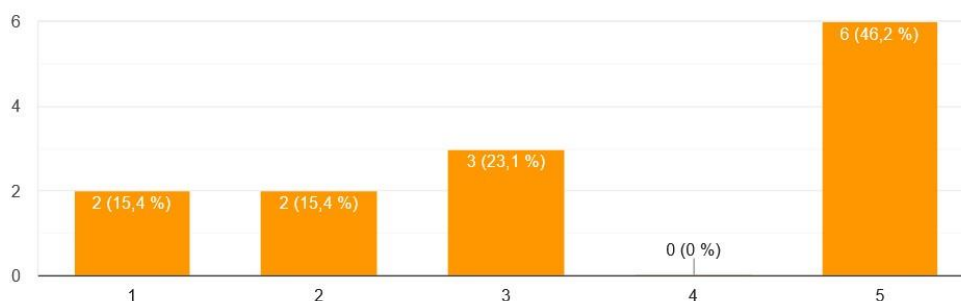
Pääasiassa opettajat tietävät mitä saavutettavuus tarkoittaa, ja kokevat osaavansa valmistaa saavutettavuusvaatimukset huomioivaa materiaalia. Saavutettavuuden huomioimisessa oppilaitoksessa koetaan ilmeisesti kuitenkin puutteita, koska vastaajista vain

yksi oli edes jokseenkin samaa mieltä siitä, että saavutettavuus on oppilaitoksessa hyvin huomioitu.

Yli 60 % kyselyyn vastanneista oppilaista on ollut tyytyväinen verkkokurssien materiaaleihin ja 69 % kokee, että materiaaleja on ollut riittävästi tarjolla. Kuvio 9 mukaan 46 % on samaa mieltä siitä, että tehtävien kuvaukset ovat olleet selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Arviointikriteerit oppilaat kokevat selkeiksi ja ymmärrettäviksi.

Tehtävien kuvaukset olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä.

13 vastausta

Kuvio 9. Tehtävien kuvaukset, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Materiaaleja koskien oppilas kommentoi, että joillain kursseilla voisi vastata kysymyksiin olevansa samaa mieltä, joillain eri mieltä. Eli materiaalien osalta tyytyväisyys, riittävyys ja selkeys vaihtelee. Toisen oppilaalta tulleen kommentin mukaan materiaali on osittain riittävää, mutta syventävä ja alakohtaisempi tieto täytyy löytää itse. Kolmannessa kommentissa todettiin materiaalin olleen muuten hyvää, mutta kurssien suorittamisen verkossa koetaan vievän selvästi enemmän aikaa, kuin luokkaopetuksessa veisi. Materiaalien lukeminen ja tiedon etsiminen vaatii ajallisesti enemmän työtä. Materiaali olisi kommentoijan mielestä hyvä suhteuttaa paremmin opintopisteisiin.

6.6 Digiosaaminen

Kyselyn mukaan opettajat kokevat verkko-opetuksessa käytettävän oppimisolun ja ohjelmat melko helppokäyttöisiksi. Oppimisolusta ItsLearning koettiin hieman vaikeampikäyttöiseksi, kuin esimerkiksi Teams ja Office365. Kyselyn mukaan opettajat

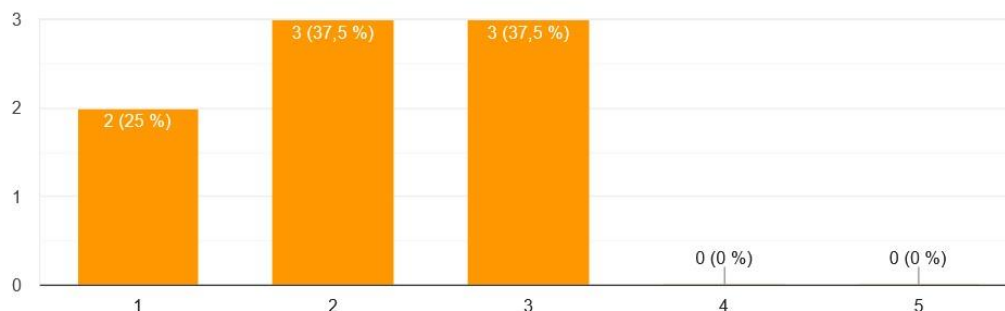
pääsääntöisesti myös kokevat omaavansa riittävästi digiosaamista verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. 25 % vastaajista kuitenkin koki osaamisensa puutteelliseksi.

Eräs kyselyyn vastannut opettaja kommentoi, että koulutusta tarvittaisi, jotta voidaan varmistaa opettajien yhteneväinen osaaminen. Toiminta koetaan kommentoijan mukaan pirstaloituneeksi. Pirstaloitumista lisää aina uusien juttujen mukaan tuominen.

Oppilaiden digiosaamista arvioidessaan yli 60 % vastanneista opettajista kokee kuvio 10 mukaan, ettei verkkokurssien suorittajilla pääosin ole riittävästi digitaitoja kurssien suorittamiseen.

Verkkokurssien suorittajilla on pääosin riittävästi digitaitoja verkkokurssien suorittamiseen.

8 vastausta

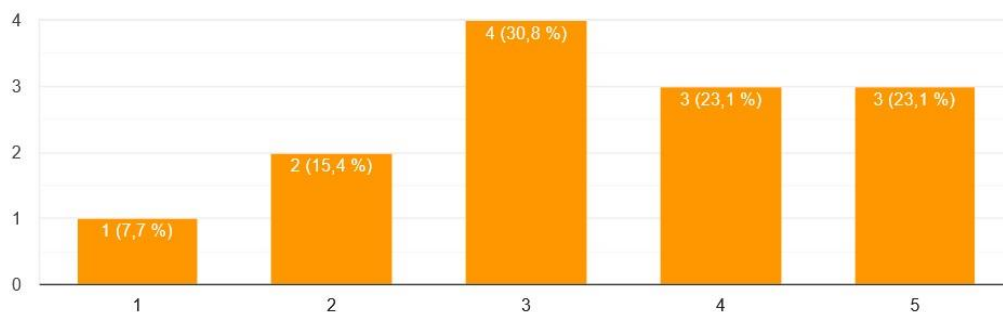
Kuvio 10. Suorittajien digitaidot, opettajat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

69 % vastanneista oppilaista on joko samaa mieltä, tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että oppimisalusta ItsLearning on helppokäyttöinen. Noin 54 % vastaajista on joko samaa tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että muut sovellukset (Teams, Office365, Wilma jne.) ovat helppokäyttöisiä.

Kuvion 11 mukaan 46 % vastanneista oppilaista kokee, että oppimisalustaa ja sovelluksia on ollut helppo käyttää niillä laitteilla, joita heillä on käytössä.

Oppimisalustaa ja sovelluksia oli helppo käyttää minulla käytössä olevilla laitteilla.

13 vastausta

Kuvio 11. Oppimisalustan ja sovellusten helppokäyttöisyys, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Yli 60 % vastanneista oppilaista pitää digitaitojaan riittävänä verkko-opintojen suorittamiseen. 23 % vastaajista kokee, etteivät omaa tarvittavia digitaitoja. Erään vastaajan antamassa kommentissa mainittiin, että oppilaat kokevat haasteita oppimisalustan ja sovellusten käytössä. Lähes kaikki oppilaat ovat sitä mieltä, että opettajien digitaidot riittävät verkko-opetukseen, kukaan ei vastannut olevansa asiasta eri mieltä.

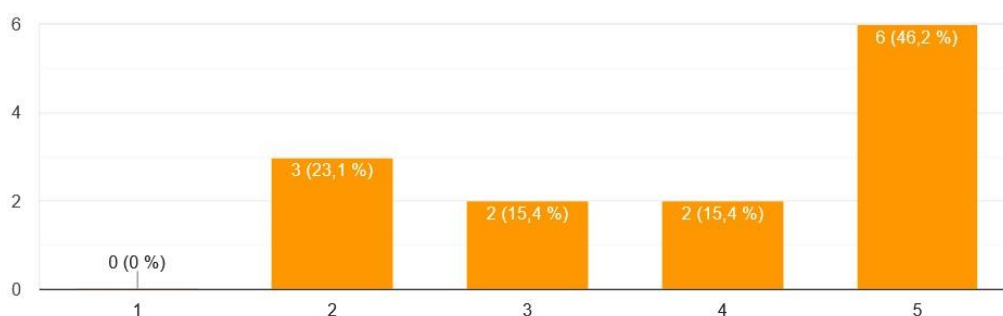
6.7 Palaute

Opettajat eivät pääosin anna palautetta oppilaille koko verkko kurssin ajan, mutta kokevat silti antavansa palautetta tarpeeksi. Puolet vastanneista opettajista on samaa tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että sanallinen palaute on verkko-opetuksessa tärkeää. Yksikään vastaajista ei ollut asiasta eri mieltä, vaan toinen puoli oli vastannut ”ei samaa eikä eri mieltä”. 63 % vastanneista opettajista kokee, että verkko-opetuksessa arviointiin menee enemmän aikaa, kuin luokkaopetuksessa.

Noin 70 % vastanneista oppilaista kokee saaneensa tarpeeksi palautetta. Kuvion 12 mukaan 62 % pitää saamaansa sanallista palautetta riittävänä. 23 % vastanneista oppilaista on saamansa palautteen riittävydestä kuitenkin jokseenkin eri mieltä. Kurssin aikana saadun palautteen koetaan pääosin sekä tukevan opiskelua että lisäävän motivaatiota.

Sain mielestäni tarpeeksi sanallista palautetta.

13 vastausta

Kuvio 12. Sanallinen palaute, oppilaat. Asteikko 1 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä.

Kommenteissa mainittiin, että kirjoittaja olisi kaivannut välipalautetta. Toisessa kommentissa todettiin palautteen olleen niukkaa, ja lopullisen arvioinnin nojautuvan liikaa loppukokeeseen. Kolmas kommentoi kokevansa, että naisopettajat ovat parempia ja perusteellisempia palautteen antajia. Neljän kommentoija totesi arviointien tapahtuvan vasta kun kaikki kurssin tehtävät on suoritettu, eikä näin ollen mitään motivointia tapahtu.

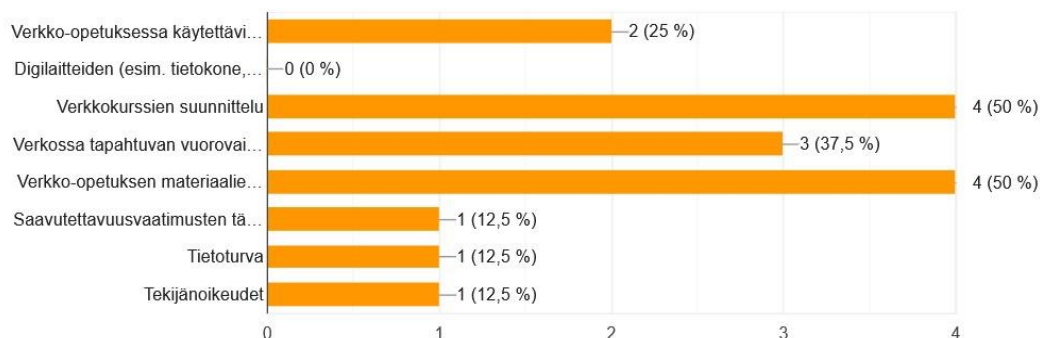
6.8 Kehityskohteet

Lomakkeessa kysyttiin, millaisia kehityskohteita opettajat kokevat heillä itsellään olevan. Vastaukset näkyvät alla kuvio 13. Valmiiksi vaihtoehdoiksi oli annettu ”verkkopetuksessa käytettävien sovellusten ja oppimisolun käyttö”, ”digilaitteiden (esim. tietokone, kännykkä, tabletti) käyttö”, ”verkkokurssien suunnittelu”, ”verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen vahvistaminen”, ”verkkopetuksen materiaalien valmistaminen”, ”saavutettavuusvaatimusten täyttäminen”, ”tietoturva”, ”tekijänoikeudet”, ”muu (mikä)”. Kahtena tärkeimpänä kehityskohteenaan opettajat kokivat verkkokurssien

suunnittelun ja verkko-opetuksen materiaalien valmistamisen. Kolmanneksi tärkeimpänä pidettiin verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen vahvistamista.

Koen itselleni tärkeimmiksi kehityskohteiksi (voit valita useamman)

8 vastausta

Kuvio 13. Omat kehityskohteet, opettajat.

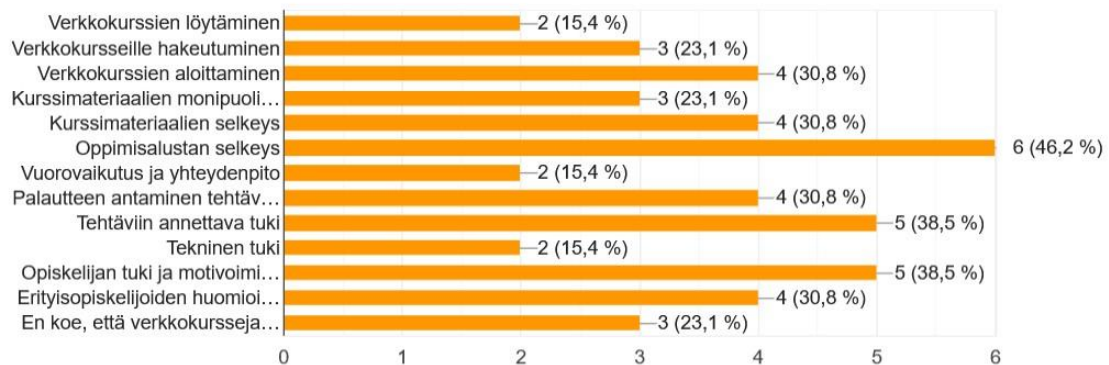
Lähes kaikki kyselyyn vastanneet opettajat kokevat, että oppilailla on eniten kehitettävää oma-aloitteisuudessa. Toiseksi kehityskohteeksi nousi verkko-opetuksessa käytettävien sovellusten ja oppimisolun käyttö. Kommentin mukaan haastetta aiheuttaa tilanteet, joissa oppilas ei pyydä apua silloin, kun tulee ongelmia. Usein oppilaat ovat huonoja ottamaan yhteyttä -ongelma saattaa siis tulla ilmi vain kysymällä.

Kyselyyn vastanneet oppilaat saivat myös kyselyssä tuoda esille oman näkemyksensä siitä, miltä osin verkkokursseja pitäisi vielä kehittää / parantaa. Vastausvaihtoehtoina oli ”verkkokurssien löytäminen”, ”verkkokursseille hakeutuminen”, ”verkkokurssien aloittaminen”, ”kurssimateriaalien monipuolisuus”, ”kurssimateriaalien selkeys”, ”oppimisolun selkeys”, ”vuorovaikutus ja yhteydenpito”, ”palautteen antaminen tehtävistä”, ”tehtäviin annettava tuki”, ”tekninen tuki”, ”opiskelijan tuki ja motivoiminen”, ”erityisopiskelijoiden huomioiminen” ja ”en koe, että verkkokursseja pitäisi kehittää / parantaa mitenkään”.

Kuvion 14 mukaan suurin verkkokurssien kehittämiskohde vastanneiden oppilaiden mielestä on oppimisalustan selkeys. Seuraavaksi eniten ääniä saivat vaihtoehdot ”tehtäviin annettava tuki” ja ”opiskelijan tuki ja motivoiminen”.

Miltä osin verkkokursseja pitäisi vielä kehittää / parantaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

13 vastausta

Kuvio 14. Tärkeimmät kehityskohteet, oppilaat.

6.9 Yhteenveto ja johtopäätökset

Pohdin vastauksia läpi käydessäni, että opettajien organisaatiolle antamat heikohkot arvosanat ja resurssien puutteen kokemukset saattavat osittain johtua siitä, että verkko-opetus on opettajille melko uusi tapa tehdä työtä. Organisaatio on tarjonnut verkko-opetusta vasta muutaman vuoden. Kurssija luodessa verkko-opetuksen erityispiirteet täytyy ottaa kaikessa suunnittelussa huomioon. Samat menetelmät eivät sovi eivätkä tue opetusta verkossa, kuin luokkahuoneessa. Kun tapa toimia muuttuu näin paljon, tarvitsee vahva ammattilainenkin aikaa, tukea ja koulutusta. Tarjotun tuen ja koulutuksen olisi hyvä kattaa myös teknisen toteutuksen ulkopuolelle jääviä alueita. Alkuvaiheen vaativuutta, täydennyskoulutuksen tarvetta ja vaadittuja resursseja ei välttämättä organisaatiossa ole täysin tiedostettu.

Yhteydenpito opettajien ja oppilaiden välillä näyttyy kyselyn mukaan paikoitellen haastavana, ja saattaa heijastua erityisesti siihen, miten oppilaat tuntevat saavansa tukea kurssien suorittamiseen. Oppilaat kokevat jossain määrin vaikeuksia verkkokursseja pitävien opettajien tavoittamisessa. Opettajat toisaalta kokevat, etteivät oppilaat

kysy apua ongelmatilanteissa ja että tuen antaminen verkko-opetuksessa on haastavaa. Nostaisin esille kysymyksen siitä, vaikuttavatko opiskelijoiden kokemat yhteydenpidon haasteet siihen, miten nopeasti he ottavat -tai ottavatko he lopulta lainkaan, yhteyttä opettajaan ongelmatilanteissa? Silloinkin, kun tuen tarvetta koetaan eri kursseilla, kuin missä yhteydenpidon haasteita on noussut esille. Eli jos oppilaat eivät yrityksistä huolimatta tavoita verkkokurssin opettajaa jollain kurssilla, onko kynnyksellä yhteydenpitoon seuraavalla kurssilla korkeampi. Oppilaiden kokema tuen tarve näkyy myös heidän mainitsemissa kehityskohteissaan. Muuhun vuorovaikutukseen ja yhteydenpitoon oppilaat tuntuvat olevan huomattavasti tyytyväisempiä. Mietin, voiko opettajien kokema resurssien vähyys näkyä suoraan oppilaille erityisesti siinä, ettei tuen antamiseen verkkokurssien suorituksen aikana aina meinaa riittää aikaa. Oppilaan ehdotus illalla pidettävästä Teams-tunnista on minun mielestäni loistava, ja tiedän tällaisia joissain oppilaitoksissa pidettävänkin. Tällaisten tuntien tarkoitus käsittääkseni on keskittää tuen tarpeisiin vastaaminen tiettyyn aikaan sen sijaan, että kysymyksiä tulee ripotellen eri viestimien kautta koska tahansa. Tällöin oppilailla on myös aina tiedossa joku aika, koska opettajan saa varmasti kiinni.

Kyselyn tuloksista sai kuvan, ettei opintojen aikana välttämättä aina arvioida tehtäviä, tai anneta niistä palautetta. Tällöin mahdolliset tuen tarpeet jäävät helpommin havaitsematta ajoissa, eikä oppilaiden ole mahdollista oppia tekemistään virheistä, jotka saattavat vaikuttaa seuraavien tehtävien suorittamiseen. Oppimisprosessia saattaisi olla helpompi tukea ja ohjata oikeaan suuntaan esimerkiksi välipalautteen, tai muuten tehtävistä verkkokurssien aikana annettavan palautteen avulla.

Kyselystä tuli selkeästi ilmi, että verkko-opetuksen suunnittelu, materiaalien valmistus ja vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat opettajien itselleen tärkeimmiksi kokemat kehityskohteet. Monivalintakysymyksen tulosta tuki väittämiin saadut vastaukset.

Oppilaat arvioivat omien digitaitojensa pääasiassa riittävän verkkokurssien suorittamiseen, vaikka tuen tarvetta esimerkiksi tekniikan ja sovellusten käyttöön on ollut. Opettajille päin oppilaiden digitaidot näyttäytyvät melko heikkoina. Tämä saattaa johtua esimerkiksi siitä, että osa oppilaista kokee digitaitojensa riittävän, mikäli he tuetusti pystyvät kurssin suorittamaan, ja opettajat toivoisivat itsenäisempää suorittamista.

Olen verkko-opetuksen laadukkuutta pohtineen oppilaan kanssa samaa mieltä siitä, että materiaalit ovat vahvin väline silloin, kun pyritään opetuksen laadukkaaseen toteuttamiseen. Materiaalien merkitys verkossa toteutettavassa opetuksessa on erityisen suuri, koska oivalluksia lisäävä kokemuspohjainen keskustelu jää pois. Materiaalien ja ohjeiden selkeys täytyy olla tarkkaan mietitty, koska niistä on tultava lukijalle ilmi sellaistaikin tietoa, jota luokkatilassa opettaja voisi ohjeita antaessaan korostaa ja tarkentaa. Luulen, että myös selkeiden yhteisten toimintatapojen vankka osaaminen lisäävät opettajien keskuudessa tunnetta verkko-opetuksen laadukkaudesta entisestään. Erityisesti pohdin täydennyskoulutuksen ja pedagogisen tuen merkitystä laadun varmistamisessa ja sen kokemisessa.

Mielestäni vastauksista näkee, että oppilaat ovat tyytyväisiä organisaation tarjoamaan mahdollisuuteen opiskella verkossa. Oppilaat osaavat nähdä joustavamman opiskelun etuja ja kokevat suoriutuvansa kohtalaisesti myös verkossa opiskelusta. Opettajien digitaitoihin luotetaan ja organisaatiossa on onnistuttu luomaan arviointijärjestelmä, joka on oppilaille selkeä. Oppilaiden kokemukset oppimisalustasta ovat positiivisia, vaikka selkeyttämistä yhä toivotaan.

Kyseessä on organisaation tarjoama palvelu, jolle oletettavasti riittää tulevaisuudessa kysyntää. Myös opettajat kokevat vastausten perusteella verkko-opetuksen ammattikoulussa tärkeänä. Näen, että verkko-opetus on opetuksen muoto, jota kannattaa muuttuvassa toimintaympäristössä kehittää. Vahva ja laadukas opettajien osaaminen sekä tukisi kurssien suorittajien oppimiskokemusta että muokkaisi organisaatiosta välittyvää kuvaa modernina oppilaitoksena. Se myös antaisi opettajille voimakkaamman tunteen laadukkaasti tehdystä työstä ja arvostuksesta.

7 LOPUKSI

Opinnäytetyössä on tarkoitus etsiä vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Millaisia kokemuksia osapuolilla verkko-opinnoista on? Millaisia kehittämiskohteita osapuolet pro-

sessissa näkevät? Mitkä asiat koetaan jo nyt toimiviksi? Koen, että pystyin melko hyvin löytämään vastauksia näihin kysymyksiin. Kyselylomakkeen kysymykset oli valittu rajattuihin aiheisiin liittyviksi, ja niistä aukeaa kuva siitä, miten asiat tällä hetkellä koetaan. Myös vapaasti kirjoitetut kommentit vahvistavat kaavioiden tuomaa mielikuvaa kokemuksista. Sekä opettajien että oppilaiden täyttämien kyselylomakkeiden vastaukset osoittivat mielestäni ne asiat, joihin ollaan tyytyväisiä, ja vastauksista pystyy löytämään myös selkeitä kehityskohteita.

Koin kyselylomakkeen hyväksi tavaksi koota vastauksia yhteen. Haastetta toi kysymysten muotoilu, jotta pystyin varmistamaan, että lomakkeella kysytään oikeita asioita. Lopulta lomakkeesta tuli melko pitkä, koska jokaisella aihealueella oli useita kysymyksiä. Kaikki eivät välttämättä ole jaksaneet vastata pitkään kyselyyn, ja se on voinut karsia osallistujia.

Linkki kyselylomakkeeseen lähti useammalle henkilölle ja linkin lähettämiseen käytin sekä sähköpostia, että koulun verkkopalvelua Wilmaa. Haasteena oli luoda viestiin otsikko, joka houkuttelee ihmiset ylipäättään avaamaan viestin. Ja sen jälkeen viestin sisältö piti saada lukijat myös vastaamaan kyselyyn. Viestistä ja muistutusviestistä huolimatta en tiedä, miten moni vastaanottaja lopulta luki viestin. Tässä piili tutkimuksen aikana mahdollinen pullonkaula, koska mikäli vastauksia ei olisi tullut, olisi täytyntä aloittaa alusta ja lähteä miettimään tehokkaampaa lähestymistapaa.

Muutamia henkilöitä jätti tarkentavaa haastattelua varten sähköpostiosoitteensa kyselyn loppuun. Lopulta joidenkin henkilöiden kiinni saaminen ei ollut kuitenkaan niin yksinkertaista, ja vastauksia piti pyytää ja odottaa. Lopulta tarkentavaan haastatteluun osallistui vain kolme henkilöä. Tästä syystä olen hyvin kiitollinen siitä, että kyselylomakkeen vapaisiin kenttiin kertyi mukavasti kommentteja.

Pyrin opinnäytetyötä kirjoittaessa toimimaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeen (2013) mukaan. Kirjoitin opinnäytetyön tulokset niin, kuin ne kyselystä tuli ilmi. Eli pyrin erottamaan selkeästi kyselyn tuottamat vastaukset, ja omat johtopäätökset ja pohdinnan. Tällä halusin tuoda esille vastaukset neutraalissa valossa. Olen myös sisällyttänyt kaiken kyselystä ilmi tulleen opinnäytetyöhöni, enkä jättänyt mitään pois. Olen pyrkinyt osoittamaan kunnioitusta muille aiheesta kirjoittaneille merkitsemällä

kaikki lähteet, ja merkitsemällä ne oikein. En ole pyrkinyt valitsemaan tutkimukseen osallistuneita henkilöitä tai vaikuttamaan heidän vastauksiinsa. Kaikki tutkimustulokset on kirjoitettu niin, ettei vastaajaa pysty tunnistamaan.

Opinnäytetyö tuo esille sekä opettajien että oppilaiden näkemyksiä kohdeorganisaation tarjoamasta verkko-opetuksesta. Käsittääkseni aiheesta ei kohdeorganisaatiossa ole aiemmin mielipiteitä samalla tavalla kerätty ja koottu yhteen. Opettajien kohdalla olen positiivisesti yllätynyt vastaajien määrästä, ja koen, että vastaajien määrä tekee tuloksesta luotettavamman. Oppilaiden kohdalla osallistujia oli kohtalainen määrä, jotta asioista pystyy saamaan kuvan. Suurempi määrä olisi toki tehnyt lopputuloksesta vielä luotettavamman. Kohdeorganisaatiolle opinnäytetyössä esiin tulleet seikat voivat olla erittäin hyödyllisiä, ja niitä voidaan käyttää hyväksi verkko-opetukseen liittyvässä kehittämistyössä tulevaisuudessa. Toivon, että tulokset ainakin herättävät keskustelua ja antavat eri tahoille näkökulmia siihen, mitä nykyaikaisen verkossa tapahtuvan opetuksen tarjoaminen vaatii opettajilta ja oppilailta.

Tutkimuksen teoriaosuuden kirjoittaminen oli erittäin mielenkiintoista. Kun löysin sopivaa aineistoa, oli materiaalin kasaaminen ja kirjoitustyö helppoa. Aiheeseen on ollut innostava paneutua, ja nautin lukea muualta kerättyjä kokemuksia ja hyväksi todettuja käytäntöjä. Tämän opinnäytetyön innostamana olisi kiinnostava jatkossa tutkia erityisesti niitä menetelmiä, joilla opettajat voisivat kehittää tuen antamista ja joilla voisi parantaa opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutusta verkko-opetuksessa. Näen laadukkaan verkko-opetuksen tarjoamisen organisaatiolle tärkeänä tulevaisuuden menestymisen kannalta. Sillä pystyy joustavasti vastaamaan niin liike-elämän, kuin oppilaidenkin tarpeisiin.

Olen tutkimukseen tyytyväinen. Jos nyt lähtisin tekemään sitä uudestaan, panostaisin tehokkaammin tutkimuksesta viestittämiseen oppilaiden suuntaan. Tämä saattaisi nostaa osallistuneiden oppilaiden määrää, ja antaisi vielä luotettavamman lopputuloksen.

LÄHTEET

Anderman, E. M. & Hattie, J. (2013). International guide to student achievement. Routledge.

Brauer, S., Jauhola, L. & Koramo, M. (2018). Digitalisaatio ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191033_digitalisaatio_ammattillisessa_koulutuksessa.pdf

Digi- ja väestötietovirasto. (2021). Nuorten digitaidot -kartoitus 2021. https://dvv.fi/documents/16079645/20502009/DVV_Nuortendigitaidot_kartoitus_raportti_2021.pdf/

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto. (2021). Kenelle saavutettavuus on tärkeää? Haettu 5.2.2022 osoitteesta <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/yleista-saavutettavuudesta/kenelle-saavutettavuus-on-tarkeaa/>

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto. (2021). Mitä palveluja ja sisältöjä laki koskee? Haettu 5.2.2022 osoitteesta <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/digipalvelulain-vaatimukset/mita-palveluja-ja-sisaltoja-laki-koskee/>

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto. (2021). Tietoa WCAG-ohjeistuksesta. Haettu 5.2.2022 osoitteesta <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/digipalvelulain-vaatimukset/tietoa-wcag-kriteereista/>

Hietikko, P., Ilves, V. & Salo, J. (2016). Askelmerkit digiloikkaan. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/julkaisut/2016/oajn-askelmerkit-digiloikkaan/>

Hirvonen, M. & Tuominen, E. (2021). Verkkoluentoja ja Wilma-tehtäväpakettien välissä. Teoksessa T. Alasalmi, S. Leiding & E. Tapio (toim.), Samassa verkossa: Näkökulmia äidinkielen ja kirjallisuuden verkko-opetukseen (s. 11–22). Äidinkielen opettajainliitto.

Hovila, H. & Johansson, E. (2021). Miten opettaja rakentaa viestintää ja vuorovaikutusta verkossa? Teoksessa T. Alasalmi, S. Leiding & E. Tapio (toim.), Samassa verkossa: Näkö-kulmia äidinkielen ja kirjallisuuden verkko-opetukseen (s. 91–103). Äidinkielen opettajain liitto.

Huhtanen, A. (2019). Verkko-oppimisen muotoilukirja. Aalto-yliopisto. <https://fi-tech.io/app/uploads/2019/09/Verkko-oppimisen-muotoilukirja-v-1.4.1-web.pdf>

Kairinen, P. (8.3.2022). Henkilökohtainen keskustelu Novidan ammattikoulun koulutuspäällikön, Paula Kairisen, kanssa.

Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kenttä, V. & Ruhalahti, S. (2017). Ammatillisen koulutuksen digitalisaatio ja työelämäyhteistyö: ”Opeilta ja ohjaajilta löytyy intoa uusille poluille”. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/amatillisen-koulutuksen-digitalisaatio-ja-tyoelamayhteistyö>

Koivisto, M., Säynäjäkangas, J. & Forsberg, S. (2019). Palvelumuotoilun bisneskirja. Alma Talent.

Kullaslahti, J. (2011). Ammattikorkeakoulun verkko-opettajan kompetenssi ja kehittyminen [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8452-0>

Laitinen, M. (2021). Verkko-opetuksen haasteet ammatillisen koulutuksen opetushenkilökunnan kokemina [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202107024157>

Lampelto, P. (2015). Ammatillisen koulutuksen digitalisaation nykytilanne koulutuspalveluissa. Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry.

https://www.amke.fi/media/amke_digitalisaationnykytilannekoulutuspalveluissa-1.pdf

Lautaoja, J., Leppänen, M., Visti, S. & eKampus-hanke. (2022). Verkkopedagoginen käsikirja. Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä. Haettu 21.2.2022 osoitteesta <https://aoe.fi/#/materiaali/1895>

Marstio, T. (2020). Verkko-opinnon muotoilu. Käsikirja. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-568-9>

Novida - ammattiopisto ja lukio. (2022). eNovida – opiskelua joustavasti verkossa. Haettu 21.2.2022 osoitteesta <https://www.novida.fi/opiskelijalle/enovida/>

Novida – ammattiopisto ja lukio. (2020). Viikkotiedote, viikko 48, 2020. Haettu 10.3.2022 osoitteesta <https://www.novida.fi/viikkotiedotteet/viikko-48-2020/>

Opetushallitus. (2022). Arviointisanasto opettajille. Haettu 10.2.2022 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/arviointisanasto-opettajille>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2019). Kohti huippulaatua: Ammatillisen koulutuksen laatustrategia vuoteen 2030. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-657-7>

Suominen, R. & Nurmela, S. (2011). Verkko-opettaja. WSOYpro.

Tilastokeskus. (2021). Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijamäärä 1,3 miljoonaa [tilasto]. https://www.stat.fi/til/opiskt/2020/17/opiskt_2020_17_2021-10-22_tie_001_fi.html

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2013). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

LIITTEET

Kyselylomakkeen kysymykset, Opettajat

Kuinka kauan olet toiminut opettajan ammatissa?

Alle 2 vuotta

2–5 vuotta

5–10 vuotta

10–20 vuotta

Yli 20 vuotta

Kuinka kauan olet ollut mukana verkko-opetuksessa?

Alle 2 vuotta

2–5 vuotta

5–10 vuotta

Minkä arvosanan antaisit tuelle, jonka olet organisaatioltasi saanut verkkokurssien käytännön toteutukseen liittyen (tekninen tuki)?

Erinomainen

Kiitettävä

Hyvä

Tyydyttävä

Välttävä

Minkä arvosanan antaisit tuelle, jonka olet organisaatioltasi saanut verkkokurssien pedagogiseen suunnitteluun liittyen?

Erinomainen

Kiitettävä

Hyvä

Tyydyttävä

Välttävä

Kuinka tärkeäksi koet verkko-opetuksen ammattikoulussa?

Hyvin tärkeä

Tärkeä

Melko tärkeä

Ei kovin tärkeä

Ei tärkeä

Verkko-opetus, väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Oppilaitoksessani arvostetaan verkko-opetusta.

Koen saavani riittävästi resursseja verkko-opetuksen suunnitteluun.

Koen saavani riittävästi resursseja verkko-opetuksen toteutukseen (esim yhteydenpito, arviointi).

Koen, että verkko-opetukseen liittyvät ohjeistukset ja pelisäännöt ovat oppilaitoksessani selkeät.

Verkko-opetuksessa käytetty oppimisalusta (ItsLearning) on mielestäni helppokäyttöinen.

Verkko-opetuksessa käytetyt ohjelmat (Teams, Office365...) ovat mielestäni helppokäyttöisiä.

Minulla on riittävästi digiosaamista verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Verkkokurssien suorittajilla on pääosin riittävästi digitaitoja verkkokurssien suorittamiseen.

Vapaa kommentti _____

Materiaali, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Verkkomateriaalin valmistaminen on minulle helppoa.

Videoissa ja nauhoitteilla puhuminen on minulle helppoa.

Tiedän mitä saavutettavuus tarkoittaa.

Mielestäni saavutettavuus on oppilaitoksessani hyvin huomioitu.

Osaan valmistaa saavutettavuusvaatimukset huomioivaa materiaalia.

Vapaa kommentti _____

Motivaatio, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Pidän verkko-opetuksesta yhtä paljon kuin luokkaopetuksesta.

Pystyn tarjoamaan verkossa yhtä laadukasta opetusta, kuin luokkaopetuksessa.

Motivaationi verkkokurssien suunnitteluun ja toteuttamiseen on korkea.

Vapaa kommentti _____

Verkko-opetus ammattikoulussa, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Verkko-opetus ei heikennä ammatillisen koulutuksen laatua.

Mielestäni verkko-opetus heikentää opiskelijoiden ammattiosaamista.

Mielestäni verkko-opetus muuttaa ammattikouluopetuksen liian teoriapainotteiseksi.

Vapaa kommentti _____

Verkko-opetukseen hakeutuminen, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Verkko-opetukseen hakeutumisesta on mielestäni tehty opiskelijalle helppoa ja selkeää.

Kursseille hakeutumisen prosessista on mielestäni tehty opettajan kannalta helppoa ja selkeää.

Kursseille hakeutumisen prosessista on mielestäni tehty organisaation kannalta helppoa ja selkeää.

Vapaa kommentti _____

Vuorovaikutus verkko-opetuksessa, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Vuorovaikutus vie enemmän aikaa verkko-opetuksessa, kuin luokkaopetuksessa.

Opiskelijoiden tukeminen ja motivointi on verkko-opetuksessa haastavampaa.

On helppoa tehdä vuorovaikutusta lisäävää/tukevaa verkkomateriaalia.

Käytössäni olevat laitteet ja ohjelmat sopivat hyvin verkossa tapahtuvaan vuorovaikutukseen.

Vapaa kommentti _____

Arviointi / palautteen antaminen, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Annan oppilaille palautetta koko verkkokurssin ajan.

Annan oppilaille mielestäni tarpeeksi palautetta.

Sanallinen arviointi on mielestäni verkko-opetuksessa tärkeää.

Arviointiin menee verkko-opetuksessa enemmän aikaa, kuin luokkaopetuksessa.

Vapaa kommentti _____

Koen itselleni tärkeimmiksi kehityskohteiksi (voit valita useamman)

Verkko-opetuksessa käytettävien sovellusten ja oppimisalustan käyttö

Digilaitteiden (esim. tietokone, tabletti, kännykkä) käyttö

Verkkokurssien suunnittelu

Verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen vahvistaminen

Verkko-opetuksen materiaalien valmistaminen

Saavutettavuusvaatimusten täyttäminen

Tietoturva

Tekijänoikeudet

Muu _____

Vapaa kommentti _____

Koen oppilaille tärkeimmiksi kehityskohteiksi (voit valita useamman)

Verkko-opetuksessa käytettävien sovellusten ja oppimisalustan käyttö

Digilaitteiden (esim. tietokoneen ja kännykän) käyttö

Luetun ymmärtäminen

Vuorovaikutustaidot

Tekstin tuottaminen

Oma-aloitteisuus

Tekijänoikeudet

Muu _____

Vapaa kommentti _____

Tähän voit lisätä sähköpostiosoitteesi, mikäli olet valmis osallistumaan tarkentavaan haastatteluun _____

Kyselylomakkeen kysymykset, oppilaat.

Ikä

15–20 vuotta

20–25 vuotta

25–30 vuotta

Yli 30 vuotta

Syyt, miksi hakeuduin verkko-opetukseen

Oppisopimusopiskelija

Ilta- ja monimuoto-opinnot

Jatkuvan haun opiskelija

Kesken jääneet opinnot

Opintojen nopeuttaminen

Muu _____

Kuinka monta verkkokurssia olet suorittanut

1–2

2–5

Yli 5

Verkkokurssille hakeutuminen, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Sain riittävät selkeää tietoa siitä, miten kursseille hakeudutaan.

Yhteydenpito vastuuopettajaani oli hakeutumisvaiheessa sujuvaa.

Yhteydenpito opinto-ohjaaja oli hakeutumisvaiheessa sujuvaa.

Yhteydenpito verkkokurssin opettajaani oli hakeutumisvaiheessa sujuvaa.

Kurssille hakeminen oli mielestäni helppoa.

Vapaa kommentti _____

Verkko-opiskelu, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Oppimisalusta (ItsLearning) oli helppokäyttöinen.

Verkko-opinnoissa tarvittavat muut sovellukset (Teams, Office365, Wilma, jne.) ovat helppokäyttöisiä.

Oppimisalustaa ja sovelluksia oli helppo käyttää minulla käytössä olevilla laitteilla.

Minulla on tarvittavat digitaidot verkko-opintojen suorittamiseen.

Opettajien digitaidot ovat riittävät verkko-opetukseen.

Minulla on tarpeeksi motivaatiota verkkokurssien suorittamiseen.

Verkko-opetus sopii mielestäni alalleni hyvin.

Verkko-opetus on yhtä laadukasta, kuin luokassa tapahtuva opetus.

Saan verkko-opetuksesta yhtä paljon tai enemmän irti, kuin luokkaopetuksesta.

Vapaa kommentti _____

Kurssin Materiaali, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Olen tyytyväinen verkkokurssien materiaaleihin.

Oppimismateriaalia oli riittävästi tarjolla.

Tehtävien kuvaukset olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä.

Ymmärsin hyvin arviointikriteerit, joiden perusteella minun tehtäviäni arvioitiin.

Vapaa kommentti _____

Vuorovaikutus verkkokursseilla, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Koin, että voin kysyä opettajalta lisäohjeita tehtävien tekoon tarvittaessa.

Koin, että voin pyytää opettajalta tukea kurssin suorittamiseen tarvittaessa.

Yhteydenpito verkkokurssia ohjaavan opettajan kanssa verkkokurssin aikana oli sujuvaa.

Yhteydenpito verkkokurssia ohjaavan opettajan kanssa verkkokurssien aikana oli riittävää.

Vuorovaikutus vie verkko-opinnoissa enemmän aikaa, kuin luokkaopetuksessa.

Vapaa kommentti _____

Arviointi / palautteen saaminen, Väittämät

Väittämiin vastataan oman kokemuksen mukaan asteikolla 1–5. 1 = Eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Sain mielestäni tarpeeksi palautetta.

Sain mielestäni tarpeeksi sanallista palautetta.

Kurssin aikana saamani palaute tuki opiskeluani.

Kurssin aikana saamani palaute lisäsi motivaatiotani.

Vapaa kommentti _____

Miltä osin verkkokursseja pitäisi vielä kehittää / parantaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Verkkokurssien löytäminen

Verkkokursseille hakeutuminen

Verkkokurssien aloittaminen

Kurssimateriaalien monipuolisuus

Kurssimateriaalien selkeys

Oppimisalustan selkeys

Vuorovaikutus ja yhteydenpito

Palautteen antaminen tehtävistä

Tehtäviin annettava tuki

Tekninen tuki

Oppilaan tuki ja motivoiminen

Erilaisten oppijoiden huomioiminen

En koe, että verkkokursseja pitäisi kehittää / parantaa mitenkään

Muu _____

Millaisia hyötyjä koet saavasi verkko-opiskelusta? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Joustavuus (opiskelu on mahdollista missä vain ja milloin vain)

Opintojen etenemistä on helpompi seurata

Opinnot tuntuvat olevan enemmän omassa hallinnassa

Muilta opiskelijoilta oppiminen

Motivaation lisääntyminen

Kahdenkeskinen vuorovaikutus opettajan kanssa lisääntyy

Opiskelumateriaali on parempaa

Pystyn keskittymään opintoihini paremmin

En koe, että verkko-opiskelusta on hyötyä

Tarvitsitko verkkokurssien suorittamiseen (kirjautumiseen, tekniikkaan, ohjelmistojen käyttöön) tukea?

Kyllä

En

Mikäli tarvitsit suorittamiseen tukea: Mihin tukea tarvitsit ja keneltä sitä sait?

Mikäli tarvitsit suorittamiseen tukea: Olitko tyytyväinen saamasi tukeen? _____

Tähän voit halutessasi lisätä sähköpostiosoitteesi, mikäli olet valmis osallistumaan tarkentavaan haastatteluun. _____

Tarkentavat haastattelukysymykset, opettajat

1. Miten organisaatio voisi mielestäsi tukea verkko-opetusta antavia opettajia enemmän/paremmin (esimerkiksi kurssien suunnittelua, teknistä tukea tms. ajatellen)?
2. Koetko saavasi tarpeeksi resursseja verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen? Mikäli et, niin kerro miten tämä työssäsi näkyy.
3. Koetko, että verkko-opetukseen tarvittaisi enemmän organisaation yhteisiä pelisääntöjä? Jos koet, niin anna halutessasi esimerkki siitä, millaiseen tilanteeseen tai mihin asioihin pelisääntöjä voitaisi kaivata.
4. Koetko, että opetuksen laatu kärsii verkossa luokkaopetukseen verrattuna? Jos koet, niin millä tavalla? Millä tavalla laatua voisi mielestäsi parantaa?
5. Koetko vuorovaikutuksen verkko-opetuksessa haastavana? Jos koet, niin miten tämä ilmenee?
6. Mitkä seikat mielestäsi vaikeuttavat oppilaiden tukemista ja motivoimista verkko-opetuksessa?

Tarkentavat haastattelukysymykset, oppilaat

1. Onko verkko-opetus mielestäsi yhtä laadukasta kuin luokassa tapahtuva opetus? Perustele miksi?
2. Piditkö yhteyttä verkkokurssien opettajiin kurssin aikana? Esimerkiksi jos tarvitsit apua tai sinulla oli kysyttävää. Miten se mielestäsi sujui?
3. Onko sinun ollut helppo ymmärtää kurssilla ollutta materiaalia? Jos koet, että materiaaleissa olisi parantamista niin miten niitä voisi parantaa?
4. Koetko, että opettaja olisi voinut tukea ja motivoida opiskeluasi paremmin? Jos vastasit kyllä, niin kirjoita esimerkkejä millaisiin tilanteisiin olisit tukea tai lisämotivaatiota tarvinnut.
5. Oletko tyytyväinen palautteeseen, jota sait? Jos et niin kerro mitä olisit toivonut, että olisi tehty toisin.
6. Onko oppimisalusta ItsLearning mielestäsi hyvä alusta opiskeluun? Onko oppimisalustassa jotain, mitä mielestäsi voisi vielä parantaa tai selkeyttää?
7. Jos haluaisit kehittää / parantaa omia opiskelutaitojasi, niin mitä näistä sinun olisi tärkeintä kehittää (voit valita yhden tai useampia). Perustele miksi.
 - a) Verkko-opetuksessa käytettävien sovellusten ja oppimisalustan käyttö
 - b) Digilaitteiden (esim. tietokone ja kännykkä) käyttö
 - c) Luetun ymmärtäminen
 - d) Vuorovaikutustaidot
 - e) Tekstin tuottaminen
 - f) Oma-aloitteisuus
 - g) Tekijänoikeudet
 - h) Muu, mikä?